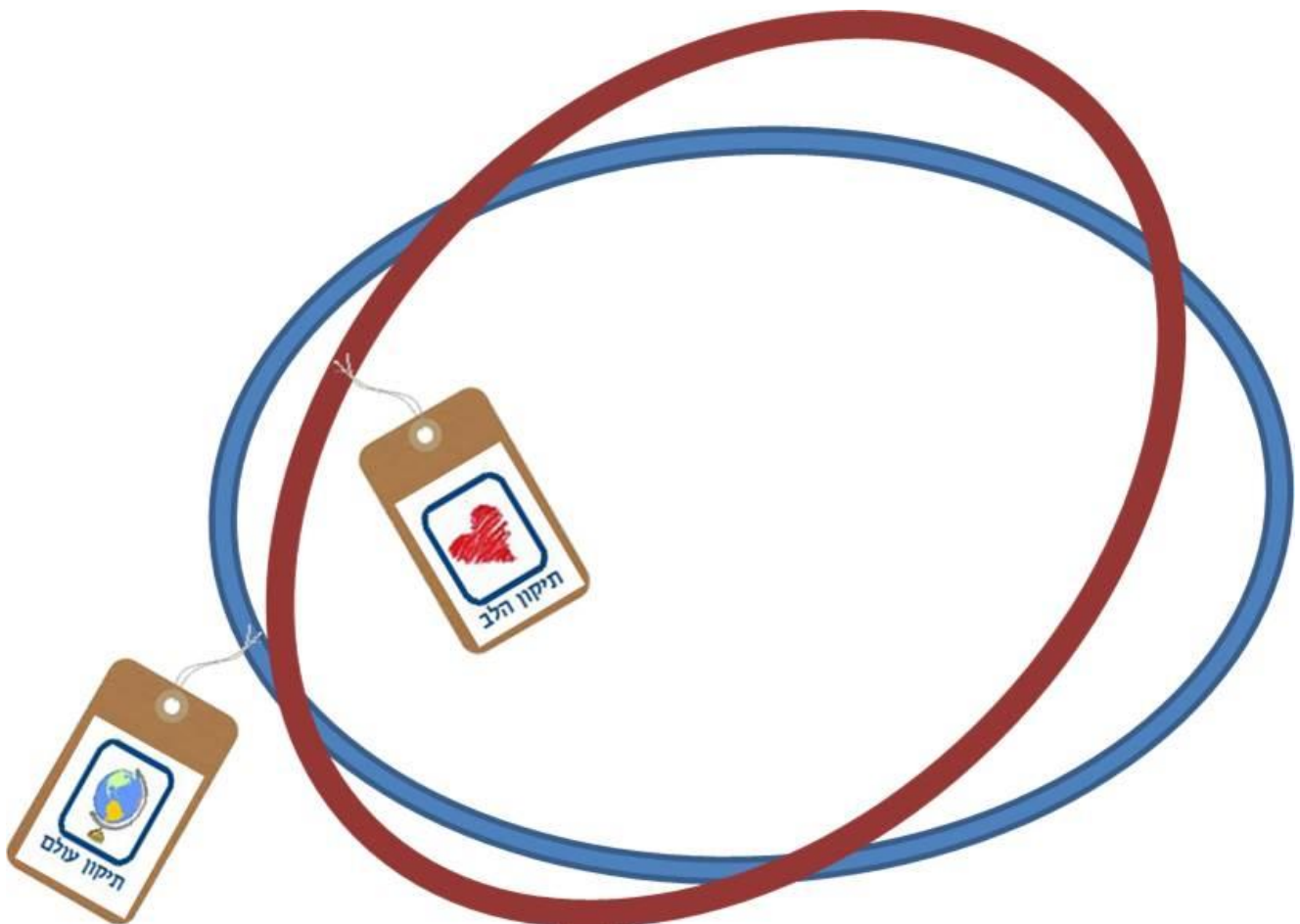

תכניות חינוך ומערכי פעילות בנושא

תיקון עולם

בדרך כפר

תוכן עניינים

- ת"ק (תכנים יוצרים קהילה) תיקון עולם עמ' 3
- תכניות תיקון עולם מקהילות החינוך ההולכות בדרך כפר עמ' 9
- קישורים למאגרי מידע ומערכי פעילות ברשת עמ' 16
- בין "תיקון הלב" ל"תיקון עולם" | ד"ר חיים פרי עמ' 17
- יוצאים לתיקון עולם "check list" עמ' 22
- לקראת יציאה לתיקון עולם עם קשישים- דף מידע עמ' 24
- לקראת יציאה לתיקון עולם בבתי חולים- דף מידע עמ' 26
- לקראת יציאה לתיקון עולם עם בעלי פיגור שכלי- דף מידע עמ' 27
- לקראת יציאה לתיקון עולם עם רשות שמורות הטבע- דף מידע עמ' 28
- לקראת יציאה לתיקון עולם עם לקט ישראל- דף מידע עמ' 29
- הצעות לפעילות הדרגתית ומתווכת של תיקון עולם עמ' 30
- מערך הדרכה בנושא 'חיבור לקהילה- הכנה ליציאה החוצה' | עמותת סיכויים עמ' 38

יעדים:

1. תודעה אישית של מחויבות ואחריות – מעורבות ונתינה ברמת הפרט והקבוצות.
2. תודעה קהילתית של תיקון עולם – 'קהילה של משמעות' שמשפיעה במעגלים מתרחבים...
3. "לטעת את העולם באדם" – הרחבת עולם התוכן של החניך – חוצה יבשות.

רציונאל:

על פי תפיסת "דרך כפר" ערך הנתינה והמעורבות חיוניים לגדילתו של אדם שלם. הרעיון המרכזי של תיקון עולם כרוך במעבר של האדם הצעיר ממעמד של מקבל למעמד של נותן. מעבר משורד למנהיג. שני ערכים מרכזיים באים לידי ביטוי בהשקפת הכפר על תיקון עולם. הנתינה האקטיבית והמאמץ של היחיד לחרוג מעולמו שלו לעולמות אחרים. בקהילה של משמעות, כלומר בקהילת חינוך במיטבה ישנה המחויבות לאורח חיים של נתינה ותודעת אחריות על הסביבה. המניע לפעולות תיקון עולם בקהילת החינוך יהיה ממוקד בהוצאת החניך ממעגל המצוקה ויתבסס על תהליך חינוכי.

מטרות:

1. שינוי תפיסתו העצמית של החניך משורד למנהיג.
 2. תודעת אחריות אישית כלפי החברה.
 3. מעבר מהכוח לפועל באמצעות נתינה אקטיבית מתמשכת
 4. יצירת אקלים קהילתי של נתינה ותודעת אחריות.
 5. נטיעת העולם באדם.
- עקרונות "דרך כפר" לתכנית (קריטריונים להצלחת התכנית עפ"י דרך כפר)**

- הכנה ועיבוד
- חוויית הצלחה
- הנכחה וניראות של הפעולות הנעשות בתחום
- נטיעת העולם באדם באופן רציף
- פעילות תיקון עולם כלל קהילתית

- הנכחת תיקון עולם בתעודות הבית ספריות, עם אפשרות לבטא הערכה לפועלו של החניך.

מרכיבי תפיסה רלוונטיים

1. תיקון הלב
2. קהילה של משמעות
3. ארץ
4. שמנים
5. עוגנים בעתיד

ערכים נוספים

1. אחריות
2. יוזמה
3. ידע

תיאור מפורט

תהליך התיקון במיטבו יהיה תמיד תהליך רציף בו יופיעו תיקונים חד פעמיים כאירועי שיא.

סוגי תיקונים

תיקון פרטני	קבוצת/כיתת	כלל קהילתי	צוותי	חד פעמי	רציף
	אם				
תיקון רציף שנעשה על ידי חניך אחד	הקבוצה בה מתחנכים החניכים	כל הקהילה לוקחת חלק	מתוכנן ומתבצע על ידי צוות הקהילה	מתרחש כאירוע שיא	נמשך לאורך השנה

הפירוט המוצע להלן הינו פירוט של תיקון עולם רציף במסגרת קבוצת אם, המאפשר עשייה בעלת משמעות מירבית. ניתן להסיק ממנו התאמות לתיקונים הנוספים ודגשים לגביהם מופיעים בהמשך המסמך.

תיקון עולם קבוצתי במסגרת קבוצת אם

רצינול

תיקון עולם אשר נעשה במסגרת קבוצת אם, מאפשר לקבוצה לייצר שפה קבוצתית משותפת סביב עשייה ויציאה מהתבנית האינדיבידואלית של כל אחד

מהחניכים בתוך קהילת החינוך. יתרה מכך, קהילת החינוך משמשת כמסגרת המאפשרת התנסות ביצירת קבוצה תורמת לחברה, כדוגמה לכוחן האזרחי של קבוצות בחברה הישראלית במיטבה. יש לזכור כי תהליך תיקון רציף הוא בעל משמעות רחבה ועמוקה יותר מזה החד-פעמי.

דגשים נוספים:

- תיקון עולם במסגרת קבוצתית להבלטת ייחודיות תרומתו של כל אחד מחניכי הקבוצה לפאזל הקבוצתי, תוך שיקוף התפתחותו העצמית.
- ניתן לעשות שימוש בתהליך תיקון העולם המתואר בעמודים הבאים כתהליך שנתי רציף,
- שלבי ההיערכות המתוארים מטה כוללים בעיקר עשייה של צוות הקבוצה סביב תהליך התיקון. עם זאת, כדאי לזכור כי יכולות החניכים לגיבוש תודעת התיקון והרצון בעשייתו יגברו במידה ניכרת אם ירגישו שייכים ושותפים לתהליך. וכיוון שכך, תהליך התיקון במיטבו ייעשה על ידי החניכים, רובו ככולו.

היערכות מקדימה:

- א. בירור עמדות וחיבור לרעיון תיקון עולם – פעילויות קבוצתיות שיכולות לכלול מפגשים עם אנשים שעוסקים בתיקון עולם, הגברת מודעות, העלאת דילמות וכו'.
- ב. בחירת דגל סביבו תתלכד הקבוצה – הדגל יכול להיות אימרה שיוצאים איתה, מקום שרוצים לעבוד בו, אוכלוסיה שרוצים להתמקד בה, תחום ספציפי שמעניין את הקבוצה ועוד.
- ג. הכנה ונתינת מידע על הפעילות הנבחרת – מידע על המקום והפעילות, עדכון על הנעשה בארץ ובעולם, קישור לאנשים בעלי ניסיון בתחום, כתבות עיתונים בעניין.
- ד. כתיבת תכנית עבודה משותפת עם החניכים – תאריכים, תכנים, הכנות לוגיסטיות, מדדי הצלחה.

הפעלת תכנית התיקון, משימות וטיפים:

- א. הסעה: מעבר לפן הלוגיסטי, אפשר להשתמש בנסיעה עצמה (הלוך וחזור) ככלי חינוכי: העברת מידע וידע, תשומת לב לחניכים מסוימים וכו'.

- ב. שיחת פתיחה: השיחה מיועדת ל"סגירת קצוות" וזריקת מוטיבציה אחרונה לפני תחילת הפעילות וכוללת: חלוקת משימות, לוח זמנים, תזכורת "למה אנחנו כאן" ועוד.
- ג. מקום הצוות במהלך הפעילות: נוכחות הצוות במהלך הפעילות היא יצירת חוויות הצלחה עצמאיות מרובות ככל האפשר בקרב החניכים. מחד, אנחנו נדרשים למזער את נוכחותנו ככל האפשר על מנת לייצר שותפות ועשייה אמיתית של החניכים. מאידך, עלינו להישאר קרובים, להמריץ ולכוון אותם לעשייה.
- ד. תיעוד: צילום (סטילס, וידאו או שניהם) וכתבה של משפטים/נקודות חשובות במהלך הפעילות. התיעוד יכול להיעשות על ידי הצוות או להיות תפקיד של אחד מחברי הקבוצה.
- ה. שיחת סיכום: לשיחת הסיכום חשיבות מרובה, כיוון שהיא מאפשרת "סגירת מעגל" ועיבוד של החוויה. רצוי שהשיחה תיעשה במרחק זמן קצר מהפעילות עצמה, על מנת שלא יאבד המומנטום והחוויה לא תדהה. הסיכום יכול להיעשות גם כפעילות חווייתית ובתוכה דיון.

סיכום ותיעוד:

- א. סיכום הפעילות ברמה הקבוצתית: מטרת הסיכום להנכיח את התהליך שנעשה, על כל שלביו, לסמן חוויות הצלחה ולהעמיק את הקשר בין העשייה לתודעת תיקון עולם. בנוסף, עיבוד הפעילות על ידי החניכים, ברמה האישית, מאפשר את פענוח החוויה שעברו.
- ב. פרסום הפעילות בקהילת החינוך: בקהילה מתקנת עולם, שותפים החניכים בכל אחד מתהליכי התיקון שנעשים בקהילה, גם אם לא השתתפו באופן פעיל בכל אחד מהתהליכים. בנוסף, חוויית ההצלחה של חניכי הקבוצה תועצם ככל שתהודתה תהיה גדולה יותר. על כן כדאי לפרסם את הפעילות שנעשתה במספר מישורים: פרסום תמונות של הפעילות עצמה וציטוטים של החניכים ברחבי קהילת החינוך; יצירת משבצת זמן בסדר היום הקהילתי בה יסופרו התהליך והעשייה (משבצת לצוות בזמן ישיבת צוות, משבצת לחניכי הקבוצה בכינוסי הקבוצות האחרות); פרסום הפעילות בעלון המקומי.
- ג. פרסום חוויית ההצלחה למשפחות: שליחת מכתבים/תמונות או קיום שיחות טלפוניות להורי החניכים, בהם תתואר הפעילות הקבוצתית תוך התייחסות פרטנית לבנם/ביתם.

ד. פרסום הפעילות בקהילות השכנות לקהילות החינוך: שיתוף בפעילות של החניכים בסביבה השכנה משמעותית למיתוג קהילת החינוך בעיני השכנים. בכל תיווך ושיתוף, חשוב להקפיד לשמור על כבודם של מי שאפשרו לנו לתקן עולם.

תיקונים נוספים – דגשים וטיפים

תיקון רציף בקבוצת האם:

1. בתיקון מסוג זה יש לקחת בחשבון את הצורך בקיום תהליך מתמשך ומעמיק יותר של גיוס וגיבוש הקבוצה, שכן החניכים מגיעים מקבוצות ושכבות שונות.
2. הגדרת איש הצוות האחראי על הקבוצה במסגרת תיקון עולם מטעם הקהילה צריך להיות מוגדר באופן ברור וחד משמעי. אחראי זה יוגדר גם כאחראי על התיעוד הנעשה במסגרת התיקון וכן תהליך העיבוד הקבוצתי.
3. איש הצוות העומד בראש קבוצת האם אחראי גם לחיבור אנשי הצוות של חניכי הקבוצה לנעשה בקבוצה במסגרת תיקון עולם. בכלל זה: דיווחים פרטניים, דיווח על העשייה, שיתוף בדילמות וכדומה.

תיקון רציף פרטני:

1. ככלל יש לזכור כי תיקון עולם פרטני צריך להיות מלווה ביתר תשומת לב כיוון שהחניך מתמודד לבד עם תהליך התיקון והנעשה בו.
2. יוגדר איש צוות אחד שיהיה אחראי על ליווי החניך בתהליך. בכלל אחריותו – הכנת החניך לתהליך, קיום שיחות תקופתיות, תיעוד הנעשה, ביקור (לפחות אחד) במקום בו מתבצע תיקון עולם ושיתוף ודיווח על הנעשה לאנשי צוות רלוונטיים, חניכים אחרים ומשפחתו של החניך.

תיקון חד-פעמי:

1. תיקון חד פעמי הוא הזדמנות ליצירת תהליך של דיאלוג עם חניכים, התכוונות לעשייה, מעורבות ואחריות לפני התיקון עצמו, במהלכו ואחריו. תהליך זה יכול איסוף מידע, עיסוק בדילמות הסובבות את תחום העשייה, חלוקת תחומי אחריות, בניית תכנית עבודה ועוד.
2. תיקון חד פעמי כשמו כן הוא – מהווה הזדמנות חד פעמית לעשייה בתחום זה. כיוון שכך ישנה חשיבות מכרעת להגדרת מטרותיו של התיקון, בניית תיקון שישרת באופן הטוב ביותר את המטרות שהוגדרו והגדרת הישגים נדרשים ומדדי הצלחה.

3. על מנת למקסם את הצלחת הפעילות שנעשתה במסגרת התיקון יש לייצר חויית הדהוד שתמשך גם לאחר שהפעילות עצמה תסתיים: בעזרת פרסום ותיעוד האירוע, סיכומים כפריים וקבוצתיים, העלאת חוויות מהאירוע בימי הורים ואירועים כפריים ובדיקת אפשרות להמשכיות.

תיקון צוות:

1. תיקון עולם הנעשה במסגרת צוותית דומה במובנים רבים לתיקון עולם הנעשה במסגרת קבוצת אם ועל כן ישנו צורך בשימת לב מיוחדת לגיוס הצוות לפעילות, גיבוש הצוות סביב בחירת דגל, הכנה וחלוקה ברורה של תפקידים ותחומי אחריות.
2. חשיבות נוספת קיימת בתיעוד ופרסום הפעילות המתקיימת במסגרת הצוותית שכן היא חלק מבנייתה של הקהילה כקהילה מתקנת עולם ועל החניכים להכיר בקיומה כחלק מהתהליך הנעשה בקהילת החינוך.
3. עיבוד הפעילות ברמה הקבוצתית חשוב מאין כמותו כיוון שישמש מודלינג לעבודה עם חניכי קהילת החינוך סביב תהליך תיקון עולם.

תיקון כלל קהילתי:

1. מהווה הזדמנות ליצירת קבוצות עבודה בין-מגזריות הכוללות את כלל חברי הקהילה: חניכים וחניכות, כלל מחנכי ומחנכות הקהילה (צוות הנהלה, מחנכי קבוצות וכיתות, אמהות בית, עובדות סוציאליות, מורים מקצועיים, ש"ש, מורות-חיילות, אנשי משק, אנשי אחזקה, עובדי חדר האוכל, מתנדבים שעובדים עם קהילת החינוך באופן קבוע וכל מבוגר משמעותי אחר). כל חברי הקבוצות ישתתפו בפעילות בתכנון, הכנה ותמיכה בפעילות, גם אם לא כולם ייצאו בפועל לשטח. כדאי ומומלץ לחשוב על שילוב קבוצות הורים בתיקון מסוג זה.
2. תיקון עולם כלל קהילתי טומן בחובו אפשרות ייחודית שאין בתיקונים האחרים – קהילה שלמה העוסקת בתיקון. קהילה שעושה פעילות משותפת באותו הזמן תהיה כזו בה אנשי הצוות משמשים במהלך הפעילות קודם כל כעושים ורק אחר כך כאחראים על הקבוצות. כלומר, הדגש יהיה על העשייה המשותפת של החניכים והצוות ולא על חניכים עושים כשהצוות משמש כאחראי/מפקח/מתעד.

3. הצלחה של פעילות כלל קהילתית תהיה – כתוצאה מתהליכי ההכנה, העשייה והעיבוד – בהבנה של כל אחד מחברי הקהילה כי הוא שייך ומחויב לקהילה מתקנת עולם.

תוכניות תיקון עולם לדוגמה – קהילות חינוך בדרך כפר

(כפרים/בתי ספר/פנימיות המקיימים תכניות תיקון עולם)

כפר הנוער תו"מ חרב לאת – תיקון עולם במשמר האזרחי

המשמר האזרחי היא תוכנית משותפת לכפר ולמשטרת חדרה המיועדת לשכבות י"א-י"ב. ההשתתפות בתוכנית מאפשרת לחניכים להרגיש שהם תורמים לקהילה תוך כדי פעילות מרתקת, והיא תורמת לשינוי נקודת המבט של החניכים על המשטרה ולא פחות מכך לשינוי נקודת המבט של המשטרה על בני נוער מהעדה האתיופית. במהלך התוכנית עוברים החניכים קורס בנושאים ביטחוניים-משטריים, משתתפים במטווח בנשק חם, ועורכים סיורים במהלכם הם משתתפים בבדיקת רישיונות, הצבת מחסומים, אבטחת אירועים ועוד..

מטרות: העלאת הביטחון של החניכים, תרומה לקהילה, היכרות עם שלטון החוק ("אנחנו בצד החוק..."), טיפוח המודעות העצמית והחברתית, צמצום הפערים החברתיים בין המשטרה לעדה ולהיפך.

תרומת התוכנית לחניכים ולצוות: התנסות בקבלת תפקידים בעלי אחריות, פיתוח וטיפוח משמעת עצמית, טיפוח מודעות חברתית, התנסות בעבודת צוות.

השפעת התוכנית על מעגלים נוספים: חניכים המשתתפים בתוכנית הופכים למודל לחיקוי, לא רק בקרב החניכים הצעירים בכפר אלא גם בעיני חבריהם בבית ומשפחתם; החזרת האמון בגורמי החוק; פיתוח גאווה אישית ותחושת שייכות לאומית.

כפר הנוער נווה הדסה – צעדת נווה הדסה

"צעדת איכות האדם והסביבה" הפכה למסורת שנתית של צעדה בשבילי הטבע הסובב את הכפר והיא מהווה נדבך חשוב בתוכנית כללית ורחבה של העצמת החניכים בתחום מנהיגות צעירה, הגברת המודעות הסביבתית, החשיבות לשמירה על איכות הסביבה והכרת מגוון המינים סביבנו. הצעדה מתקיימת כאירוע שיא לאחר עיסוק בתחומי

הסביבה והקיימות הכולל פעילויות וסדנאות, למידה ועשייה כלל כפריים. את הצעדה מובילים ומדריכים חניכי הכפר והיא כוללת פעילויות והסברים תוך כדי ההליכה במסלול.

ביה"ס עמל שמשון – סיפורי סבתא

כ-20 חניכים יצאו למפגש חוויתי במועדון קשישי בכפר דבוריה. במסגרת המפגש אספו החניכים סיפורי חיים ומתכונים משפחתיים אהובים של המבוגרים. כמו כן, נערכה פעילות משותפת והחניכים הופיעו במופע ריקודי דבקה מסורתית. הסיפורים והמתכונים יוקלדו ויתורגמו מערבית לעברית, במטרה להוציא חוברת המאגדת אותם, תוך שילוב בין תירגול שפה, תיקון עולם, עוגנים בעבר וקהילה של משמעות.

כפר הנוער הדתי כפר חסידים – סירת ירוקה

כפר הנוער שלנו ממוקם בקרבה רבה לבתי הזיקוק ופועל באזור הסובל מזיהום אוויר. קרבה זו הובילה אותנו לבחור פרויקטים סביבתיים בתחום תיקון עולם, כחלק מההחלטה להרים דגל אקולוגי ולחזק את מודעות החניכים ליכולת שלהם להשפיע על עיצוב עתידו של העולם בו הם חיים. הסיירת הירוקה נפגשת פעם בשבוע עם רכזת תיקון עולם של הכפר, יוזמת רעיונות לפרויקטים כפריים חדשים כמו מעבר של הכפר לשימוש בקומפוסט, מקדמת פרויקטים קיימים כדוגמת פיתוח השימוש באיסוף מי גשם ודואגת להנכחת הנושא בחיי הכפר ובלוח המודעות.

מטרות: פיתוח אחריות סביבתית, קידום נושאים אקולוגיים בכפר, פיתוח יכולות הנהגה של החניכים, הנכחה בכפר של נושא האקולוגיה.

תרומת התכנית לחניכים ולצוות: פיתוח קבוצת שייכות חיובית ומשמעותית סביב נושא ערכי חשוב. לקיחת אחריות על דברים הנעשים בפנימייה. העלאת מודעות של צוות וילדים לנושא איכות הסביבה.

השפעת התכנית על מעגלים נוספים: פעילות החניכים מפתחת מודעות ופעולות למען הסביבה גם בקרב המשפחות בכפר. בהפנינג סוכות שנעשה למשתתפים מכל הארץ החניכים העבירו סדנת אקולוגיה למשפחות.

כפר הנוער אלוני יצחק – תיקון עולם בשכונה

אחרי יצירת קשר ורתימת המועצה האזורית, התגייסו חניכי שכבת ח' לשינוי פני שכונה – השכונה שנבחרה הייתה כזו שקרובה לכפר הנוער וחיים בה גם קשישים רבים שאינם יכולים לטפח אותה בעצמם. כך, במשך כמה חודשים, נוצר והתהדק תהליך העבודה: בתחילה סולקו כמויות מרובות של אשפה ואחריהן נעשה ניקיון, נצבעו קירות חיצוניים, נוכשו עשבים ויום השיא האחרון כלל שתילת צמחים באדניות עץ שבנו החניכים לפני היציאה מהכפר. ככל שהפכו החניכים לפרצופים מוכרים בשכונה, הזמינו אותם הקשישים לתה וכך נוצרו שיחות מרגשות ומרתקות ונרקמו קשרים אישיים. ביום האחרון הגיעו ילדים מהשכונה שרצו לקחת חלק וכך הסתיים הפרויקט בתחושת שותפות אמיתית.

כפר הנוער נווה עמיאל – תוכנית צב"ע

קבוצה מקרב חניכי הכפר הצטרפה למרכז למידה לילדים בכיתות ג'-ו' במגדל העמק למשך שנת הלימודים. הפעילות התקיימה במסגרת עמותת צב"ע (צעירים בונים עתיד) וכללה: סיוע בהכנת שיעורי בית ולמידה וכן העברת פעילויות לילדים. ההצטרפות כללה תהליך מיון והכנה של החניכים. הילדים שמגיעים למרכזי צב"ע מתמודדים עם אתגרים לימודיים, חברתיים ורגשיים וזקוקים לתמיכה נוספת על מנת לממש את הפוטנציאל האישי שלהם. מעבר לביטוי כישוריהם ויכולותיהם, נתן התפקיד שמילאו חניכי הכפר במרכז הלימוד הזדמנות לגלות שהם יכולים להיות מודלים לחיקוי עבור ילדים צעירים מהם.

תרומת התכנית לחניכים ולצוות: הזדמנות לחניכים לגלות בעצמם, ולמחנכים לגלות בחניכים, צדדים שלא באים לידי ביטוי בכפר. התנסויות בהתנהגות אחראית וריסון עצמי. פיתוח יכולת התמדה של חניכים, התנסות בפעולה בעלת תוצאות ארוכות טווח ופיתוח קשר אישי משמעותי על ידי נתינה לאחר.

תחכמוני ברנקו וייס חדרה – שיפוץ גן

במהלך התכנית אימץ ביה"ס גן ציבורי בחדרה, באזור בו גרים חלק מהחניכים. צוותי חניכים בחרו את הגן ותכננו את סוג העבודות שיבוצעו בו. במשך חודש, בתמיכתה של עיריית חדרה, שינה הגן את מראהו בעזרת עבודות גיזום, צביעה, שתילה, ציורי קיר ועוד, שהובילו חניכי בית הספר והשתתפו בהן גם תושבי האזור וילדיהם. עם תום העבודות נחגגה פתיחתו המחודשת של הגן בהפנינג ציבורי, במהלכו הופיעו חניכי ביה"ס בנגינה ושירה, הפעילו דוכנים והקרינו סרטים שתיארו את תהליך העבודה בגן שמיצב את החניכים כמנהיגים של ממש בחייהם ובחיי הקהילה ואיפשר להם להוציא לאור יכולות, כוחות וכישרונות שלא באים לידי ביטוי בשגרת ביה"ס.

מטרות: להעלות את הדימוי של החניכים בעיני עצמם ובעיני הסביבה. להעלות את הדימוי של ביה"ס מנקודת הסתכלות פנימית (של חניכים וצוות) וחיצונית (של תושבי העיר, לעודד מעורבות, יוזמה והובלה, על פני מרמור ורטינה. לספק לחניכים מרחב להתנסות במעשה משמעותי, מגדיל ומצמיח.

תרומה של התכנית לחניכים ולצוות: הזדמנות לחניכים לגלות התלהבות, רצינות ומסירות שלא באות לידי ביטוי ביום חוויית מסוגלות משמעותית לחניכים שהלימודים אינם הצד החזק שלהם. התנסות בתחושת תרומה משמעותית וחיונית, יצירתית ובעלת חזון לקהילה בה אני חי. תחושת תקווה לקהילה ש"אפשר גם אחרת". בית הספר זוכה להערכה והכרת תודה אמיתית מצד התושבים והעירייה ואף לאזכורים בתקשורת שהגדילו את תחושת הגאווה שנוצרה מעצם הפעילות

התוכנית השפיעה על מספר גורמים: על הקהילה המקומית ביחס לעצמם - בשיחות עם תושבי הסביבה בתחילת הפרויקט, שמענו משפטים כמו: "בשביל מה אתם מתאמצים - גם ככה יהרסו פה הכל בעוד שבוע", וכשהתברר לתושבים שהם ומשפחותיהם שומרים על המקום, כאילו נפתח מרחב של תקווה - שאפשר לשנות, ושנשים רוצים בזה, ומכבדים ושומרים על מה שנעשה. התוכנית השפיעה על יחס הקהילה כלפי ביה"ס, שנעשה מוערך יותר, עם הכרת תודה אמיתית כלפינו. התוכנית גם השפיעה על יחס העירייה כלפי ביה"ס, שמרגע שראו את התוכנית ואת התועלות שלה, הבינו את הכוחות

של הצוות ושל החניכים ושל ביה"ס כולו. התוכנית גם התפרסמה באמצעי התקשורת המקומיים, ומן הסתם מעגל ההשפעה של מרכיבים אלו גדול עוד יותר

כפר הנוער קדמה – סיירת סח"י

חניכי הכפר לוקחים חלק בפעילות שמועברת על-ידי עמותת נכ"ח (נתינה כדרך חיים). במהלך הפעילות מתגבשת קבוצת חניכים לכדי "סיירת" בתהליך שכולל התבוננות עצמית וחברתית, דיונים קבוצתיים, מציאת פתרונות יצירתיים לקשיים שמאפיינים אוכלוסיות מוחלשות והתנסות מעשית בעשיית חסד באמצעות הכנה וחלוקת מנות מזון בסתר למשפחות נזקקות. המשתתפים זוכים להשתייך לארגון חסד ארצי הפועל בכל רחבי הארץ שהנחת היסוד שלו היא שבכל אדם יש את הרצון להיטיב ולהשפיע לטובה על האחר, וכשאדם מצוי במצב של השפעה חיובית הוא ממלא את ייעודו והוא מאושר. במסגרת ההשתייכות לארגון עוברים חברי הסיירת השתלמויות ייחודיות ומקבלים הדרכה. **על תכנית סח"י** הנחת היסוד של נכח היא שבכל אדם יש את הרצון להיטיב ולהשפיע לטובה על האחר, וכשאדם מצוי במצב של השפעה חיובית הוא ממלא את ייעודו והוא מאושר.

הנחת היסוד נבחנה בקרב 6 קבוצות של נוער בסיכון באזור הדרום. במסגרת תהליך העבודה עם בני הנוער, מרוכזים המאמצים בעשיית טוב לאחר, במסגרת קבוצתית של בני הנוער (איסוף וחלוקת מזון לנזקקים). לעומת זאת לא מושקעים מאמצים בהבנה ובפתרון הפתולוגיות של בני הנוער. היחס אל בני הנוער הוא כבני אדם ראויים בעלי פוטנציאל להפוך לאנשי חסד ולהיות כוח מרכזי בתיקון החברה.

גישת נכח לסיוע והעצמת בני נוער מכבדת את הנערים מניחה שקיימים בנערים רצון כוחות ויכולת להיטיב לחברה. האמונה בנערים ונתינת תפקיד בעל משמעות ערכית חיובית. מאפשרת לנערים להוציא את כוחותיהם הנפלאים והגנוזים אל הפועל, לסייע לסביבתם ובדרך אגב לסייע לעצמם.

סיוע לנערים במצוקה דרך גישת נוכח הנה חסכונית מאוד ומראה תוצאות משמעותיות בטווח קצר. בנוסף לזאת בגישה זו הסיוע לנערים מסייע לאוכלוסיות נוספות הנמצאות במצוקה.

תרומת התכנית לחניכים ולצוות: החניכים מוצאים בפעילות ערוץ חיובי לבטא בו את יכולותיהם ולשפר את הערך העצמי שלהם. הפעילות משנה את הסטיגמה הקשה שיש לחניכים המוגדרים בסיכון וממתגת אותם ככוח חיובי ותורם בקהילה. באמצעות פעילות החסד משתנה השיח הקורבני אליו הורגלו החניכים, לשיח של אחריות שייכות מעורבות והשפעה חיובית על האחר. החניכים מהווים סוכני שינוי בתוך הקהילה המיישמים בפועל ערכים של ערבות לכידות נתינה ואחריות חברתית. הצוות חש במסירות והנכונות לקיים פעילות ייחודית שכזו תוך תחושת נתינה גדולה וערכית עד מאד.

אורט אדיבי אשקלון – תכניות עיצוב שיער, הנגשה, נטיעות

(לחיצה על שמות התכניות תפנה לפירוט הנעשה בבית הספר בתחום תיקון עולם)

כפר הנוער ימין אורד – שולחן עורף

בכל ערב שבת, מקבל כל אחד מהשולחנות בחדר האוכל חמגשית המיועדת לאיסוף מזון על ידי הסועדים לטובת בית תמחוי בטירה. בסה"כ נאספות בכל ארוחת שבת כ-40 חמגשיות, אך העניין הוא לא הכמות אלא האיכות – עצם העובדה שלחניכים מתפתחת תודעה שיש להם מספיק כדי שיוכלו להפריש ממנו לאחרים, ועצם העשייה האקטיבית שנעשית ביחד, כל שבוע. את חלוקת החמגשיות, שנעשית על ידי חניכים תורנים שזה תפקידם, מלווה הסבר לגבי חשיבותה של העשייה הזו. האוכל נארז ונאסף לשולחן מרכזי ובמוצאי שבת לוקחים אותו איש צוות ומספר חניכים לבית התמחוי בטירה. האחריות להבאת האוכל לבית התמחוי מתחלקת בין כל הקבוצות ואנשי הצוות, בתורנות. **תרומת התכנית לחניכים ולצוות:** פיתוח תודעה שמה שיש לך תמיד יכול להתחלק בין אנשים נוספים ותמיד יש מישהו נוסף שיוכל ליהנות. עוד מקום מובנה (חלק מסדר היום הכפרי) שמאפשר שיח ערכי ברמה אחרת עם חניכים.

תיכון אורט מרום עכו – מודלינג של תיקון עולם בחדר מורים

צוות אורט טכנולוגי עכו מאמין כי על מנת לחנך יש צורך להיות משמעותי עבור אחר ולכן הצוות כולו מהווה מודל אישי – ומאמין שיש להוות דוגמה לערכים ולתפיסות העולם הערכיות שהם מקנים לתלמידים.

כיצד נולד הרעיון?

צוות בית הספר הביע בקשה לבצע בקהילה מעשה של תיקון עולם, בקשה להד שישמע על התנדבות ונתינה בקהילה. תהליך הבחירה בסוג ההתנדבות כלל דיאלוג שבו חיפש הצוות מקום בו אפשר להשפיע להיות משמעותי וכמו כן קיים בו מפגש אנושי. הוחלט לבחור בפעילות למבוגרים הנמצאים במסגרת מועדונית אקים בעיר עכו.

לקראת המפגש באקי"ם נערך מפגש הכנה עם הצוות, על מהות המקום עלו חששות ציפיות ונבחר צוות שיוביל את הפעילות. הצוות שנבחר להוביל נפגש עם מנהלת אקי"ם לבחירה והתאמת התחנות למשתתפים.

יום הפעילות נבחר לתחילת האביב ובסימנו. ביום הפעילות "מסיבת אביב" נפגש כל צוות ביה"ס במועדונית אקי"ם והעמיד את התחנות: פיתות בטבון, הכנת פרחים - מיחזור שקיות ניילון, הכנת שיפוד פרח מתוק, פונדו שוקולד ותחנות ספורט שונות שבסיומן נערך משחק כדורגל מורים מול חניכים. משתתפי המועדונית עברו בין התחנות באופן חופשי כשברקע מוזיקה שהנעימה.

קישורים למאגרי מידע המציעים אפשרויות לתיקון עולם (לחיצה על

שם המאגר תוביל אל אתר האינטרנט שלו)

- [פורטל התנדבות בישראל](#)
- [חברה טובה](#)
- [רוח טובה](#)
- [לאורו נלך](#)

קישורים למערכים ופעילויות חינוכיות לתיקון עולם

- [מאגר הידע דרך כפר](#)
- [במעגלי צדק](#)
- [לאורו נלך](#)
- [מדרשת ברשת](#)
- [תנועת הצופים](#)
- [מדרשת תורה ועבודה הקבה"ד](#)

קריאה נוספת על תחום תיקון עולם

- [התמדה בקרב בני נוער בישראל בהתנדבות](#), פורה והפור וד"ר אהרן יורק, אוניברסיטת בר אילן – המחלקה למדעי החברה
- [היסודות האידיאולוגיים של העבודה ההתנדבותית](#), דב בן מאיר, בתוך "העבודה ההתנדבותית בישראל להלכה ולמעשה" 1988
- ["זה טוב לכולם", תועלת ורווחים מהתנדבות בני נוער](#), אשלים.
- [האם קיים קשר בין פעילות התנדבותית של בני נוער במסגרת בית הספר לבין תחושת השייכות שלהם לבית הספר?](#) מורים חוקרים בבית הספר, אלישר דורית, משרד החינוך המזכירות הפדגוגית, האוניברסיטה העברית ירושלים, 2005
- [הקשר בין תחושת העצמה לבין התנדבות ומעורבות בקהילה בקרב בני נוער](#), פישר איילה, אוניברסיטת בר-אילן – בית הספר לעבודה סוציאלית – עבודת מ.א. 1999.

"בין תיקון עולם" ל"תיקון הלב"

מאת: מערכת פסיכולוגיה עברית
תאריך פרסום: 31/10/2004

דברים שנשא ד"ר חיים פרי, ביום עיון " לכבוד בת-המצווה של נכדתו יהב פרי
"התקווה והמשא, בגידול ילדים עם צרכים מיוחדים. "עין- הנצי"ב, ד' חוהמ"ס תשס"ה

**"בין תיקון העולם לתיקון הלב" - היא הכותרת של פרק במשנה החינוכית של כפר
הילדים והנוער "ימין אורד" שאנחנו, הסבא והסבתא של יהב, פועלים בו בעשרים
וחמש השנים האחרונות,**

מטבע הדברים, ימין אורד הוא גם המקום שבו קלטו ילדינו הביולוגיים, ולא מעט
ילדים נוספים מישראל ומהתפוצות, חלק חשוב, אם לא מכריע, מההשפעות
שגיבשו את עולמם הרגשי, ואת הערכים המכוננים של חייהם כמבוגרים.

בסיטואציה של כפר נוער, או כל מוסד העונה להגדרתו של מרווין גופמן על
"המוסד הטוטאלי", גלומה סכנה גדולה של שגרה שוחקת, כזו הכולאת את הרוח,
אך גם הזדמנות שלא תסולא בפז לברוא עולם קטן, שסך כל העולמות הקטנים
הכלולים בו, גדול ממרכיביו.

שני המושגים שבכותרת: "תיקון עולם" ו"תיקון הלב", מוכרים באופן כללי, האחד
יותר והשני כנראה פחות, כמטבעות לשון שיכולות להשתלב יפה בכל שיח אנין
על תכנים רוחניים גבוהים ועמוקים, כדבר, שכאילו מתבקש מאליו. השיח שנו
מכוונים אליו כאן הוא שיח מסוג אחר, שהמושגים הללו הועברו אליו בהשאלה
כדי לשמש עוגנים, שניתן להתחבר אליהם, ולבטא בכך תפיסה רעיונית, בעלת
השלכות מעשיות בהקשר של טיפול בילדים.

שני התיקונים הללו הגיעו אלינו מכיוונים שונים: האחד - "תיקון עולם", צמד
מילים שבמקורות תלמודיים התייחס לשמירה על סדרי החיים למען טובת
הציבור, שהוא העולם, כמו ב"הלל תיקון פרוזבול מפני תיקון העולם" עבר ברבות
השנים שדרוג מרשים למרחבים שתיקון העולם הקונקרטי "קטן עליהם", וכך
הוזנק "העולם", שבמזרח אירופה במאות הקודמות הסתפק עדיין בלהיות "דער
עולם" - להקשרים אוניברסליים וקוסמיים, לעיתים כראש החץ של מהות
היהדות כולה. לגבי "תיקון הלב": את הצמד ספוג הקונוטציות המינוריות הזה

קיבלנו מר"נ מברסלב. במושג "תיקון הלב" מתמצה ע"פ פנחס שדה, עולמו של "איש שיצירתו והגותו - מצבו הקיומי של האדם... מלאות ההווה וריקות השכלתנות, הערגה ליופי והחרדה מן המוות...הניגון, השמחה, המאבק, הנסיעה...הטבע... הייאוש." וזה גם השם שבחר שדה להעניק לספר הידוע של כתבי ר"נ שאותו ערך וההדיר.

מבין פרקי המשנה החינוכית של ימין אורד, נראה החיבור בין שני המושגים האלה, כראוי ביותר לספר עליו כאן. הניסיון שלנו מתייחס אמנם, לילדים ולבני נוער שהצרכים המיוחדים שלהם נובעים מרקע של הזנחה, השפעה סביבתית הרסנית, פרידות קשות, נטישות, ומעברים בין תרבויות - אך יש משהו בעצם כברת הדרך הלא פשוטה שאנחנו עוברים עם הנוער הזה, שיכול להיחשב כמושותף לכל מי שבמשימת חייו כלולה ההתחברות לנוער בעל צרכים מיוחדים וצעידה אתם מיעד אל יעד.

המשוב העקבי שאנחנו מקבלים, מזה שנים, מרוב הבוגרים שלנו, מלמד שהם מייחסים לדרך שעברנו אתם, בנוסף לתחושת ערך העצמי הבסיסית שהם חשים, גם - תחושה של ערך עצמי מוסף. וכשהם מתבקשים לדבר על כך, ונאותים לפרט, הם בוחרים להצביע, בקשת מגוונת של דרכי ביטוי, תחושה מוכללת של חד פעמיות ומיוחדות שהם מודעים אליה. הדבר הנוסף הזה, הוא שמעניק מנת יתר של ביטחון פנימי, שמחד, מעצימה את יכולת השרידה וההתמודדות שלהם. ומאידך, מחלישה את השפעת השרידים הפעילים של חסכי עבר שנצרכו בעולמם הפנימי.

במוכלל, ובאופן אמפירי, אנו מייחסים את הצלחותינו למשתנים, מתוך תוכנית חינוכית שלימה שהם בגדר רכיבים ייחודיים לתוכנית המסוימת הזאת. אחד מהם - שלגביו אנו מניחים קיום זיקת מתאם מובהקת בינו לבין החלק המוסף שהוזכר כאן - אותה "מסה קריטית" - של תחושת ערך עצמי, שמעניקה לילדים את שלבים שחסרים בסולם האישי בטיפוס למעלה.. עוסק ב"שני התיקונים" ובזיקת הגומלין שביניהם.

שימוש בסמלים מייצגים - מה שקוראים "הסמלה" - מסייע בדרך כלל להבהרת מושגים ולהפנמתם. בשיח חינוכי אינטנסיבי, עשוי השימוש בסמלים שהופנמו

ע"י אנשי החינוך, להיות אחד הגורמים משמעותיים ביותר, בהקשר לצורך לחבר בין החלקים השונים של המעשה החינוכי, עד ליצירת מעין מרקם של לכידות – שבלעדיו מה שנחזה כחינוך, מושתת על קונפליקט פנימי מסדר גודל כזה או אחר, בהתאמה לנסיבות שונות. יתירה מכך – החיבור, המרקם הסמוי לעתים, של לכידות פנימית – אי אפשר לדבר על קהילה מחנכת. במקרה של ילדים שהשבר והפרגמנטציה אפיינו את מהלך חייהם, לפחות בפרקי חייהם הקודמים, יש לכך חשיבות יתירה. הגילוי, הייתי אומר – המופלא – שילדים שחוו נטישות, חוננו במסוגלות מיוחדת לאתר לכידות כזאת, בתנאי שהיא אכן קיימת – שייך לפרק אחר במשנתנו החינוכית – והוא מחזק מאוד

הייצוג הסמלי של צמד המושגים "תיקון עולם" ו"תיקון הלב" בשיח החינוכי שלנו עומד על שני מעגלים קונצרניים שמקיפים זה את זה, את זיקת הגומלין ביניהם אפשר להמשיל לגלי קול מהדהדים – הלוך והדהד, חזור והדהד בטווח שבין המעגלים – המעגל המקיף – מעגל "תיקון עולם", והפנימי, המוקף – מעגל "תיקון הלב". מעבר להתודעות ויזואלית ותכנית אל הסמל, אנו שואפים שכל אחד ואחת מהמבוגרים החיים עם הילדים יגיע בזמנו, לתובנה אישית מאוד על זיקת הגומלין שבין המהויות שמיוצגות בסמל הפשוט הזה. עיון, מדבר על התהליך שעבר במושגים של מעבר רוביקון, ואפילו של מטמורפוזת.

ההוגה הדתי הגדול סרן קירקגור, ממייסדי השיטה האקזיסטנציאליסטית בפילוסופיה, הגדיר את האדם "כמהות רוחנית נתונה במצב של חירות, שנמצאת בתנועה מתמדת אל עבר מימוש עצמה" – כאשר מעיינים בדברים הנשגבים האלה מתוך עולמו, הצר לעיתים "כעולם נמלה", ושוב עולות במחשבה הדמויות הענק המיתיות של אברהם ויצחק... הולכים שניהם יחדיו, באותה בדידות נוראה שקירקגור היטיב לבטא – מתוך עולם הנמלה" הזה – אתה 'עלול' עוד לתמוה על הרלוונטיות האוניברסלית של רעיון חירותה של המהות הרוחנית – בפרט, אם אתה הורה, מחנך או מטפל, שעולה עם הילד בדרך מתמשכת-סיזיפית, בהתקדמות איטית, דמע, שמחה וחזור חלילה נפילות וקימות.

הנסיבות הרוחניות והביוגרפיות הטרופות של רבי נחמן, שהצמיחו את "תיקון הלב", מתחברות במהותן אל דרך כזאת. ב"תיקון הלב" – המעגל הפנימי שבסמל –

אנו מתייחסים אל מארג החיים המשותפים, אל הדרך הארוכה של הרבה דאגה ואכפתיות. דרך שמוזנה, עקב בצד אגודל, בתהליך שאמור להנחות את הילד, להפקיע את עצמו ממצב קונקרטי מוגבל ובעייתי, שיש בו סבל, אל עבר מצב שבו יש לו יכולת לפגוש את עצמו, לקבל את עצמו, לשלוט בחייו מתוך בחירה באפשרויות. וזה קורה, כאשר חלה הרחבה של גבולות הפגישה הבין אישית, כאשר מעבר להתכוונות אל הסובייקט – מהדהדת מהות שנוגעת במעגל המקיף, "מעגל תיקון עולם", המסמל ומסמן את הנגישות אל מרחבי הרוח.

בשורה התחתונה: התובנה שאליה אנו מכוונים, היא שזיקת הגומלין בין "תיקון הלב" שברמה הבינאישית לבין "תיקון עולם" שבממד הרוחני, שהיא במקורה פועל יוצא של היחס שנוצר בין הילד להורה ולמטפל, היא ה"דבר כשלעצמו" – מקור התוספת בתחושת הערך העצמי של בוגרים שילדותם אופיינה בחסכים, פערים וחסרים.

השרות הפסיכו-סוציאלי שלנו, שעובדיו הם אנשי מקצוע בתחום הטיפול בילד ובמתבגר, מייחס היום, לאחר שנים רבות של התנסות, במידה משמעותית, את הצלחת הכפר לנווט את בוגריו אל מרכז החברה, ואל תפקידי מנהיגות, ביחס מספרי גבוהה במיוחד – לחשיפה ולקליטה, של חוויה קיומית של "תיקון עולם" שמתרחשת במעגל הרחב המקיף, ומעוררת בילד, ולו ברמות מינימליות של אינטנסיביות, מעורבות כזו או אחרת, בד בבד עם תהליכים טיפוליים מורכבים ומתמשכים – מעגל מקיף מהדהד אל מעגל פנימי של "תיקון הלב" – וחוזר חלילה – בעוצמות משתנות, אך ללא הרף. הדהוד שמספר ומשתף בתיקון של מעוות – כפי שהדבר יכול להיות מובן לכל ילד ברמתו. מעוות זה, שהילד מסוגל לזהות ברמה רגשית ("תיקון הלב") את הצורך לתקנו – גם אם הוא מצוי מעבר לטווח הנגישות של סביבתו המיידית – מה שמקנה לו איכות של "עולם" – של העולמות שבחוץ – הוא עניינה של הקהילה, וכך גם עניינו של כל פרט בקהילה זו. האפשרות להגיע עם הילדים להתכוונות משותפת ולחויית פעילה של השתתפות בעשייה המזוהה, בלי אבק של סרקזם או ציניות כ "תיקון-עולם" – היא במישור של המעשה החינוכי, אולי הביטוי האולטימטיבי להצלחת הרחבת גבולות של המפגש הבין אישי והטיפול.

ובאותו הקשר: העובדה שהשרות הפסיכו סוציאלי רואה בקשר פעיל עם הילדים, לאחר צאתם הפורמאלית מחסותו, חלק מובנה ומהותי של שליחותו – יותר

משהיא נזקפת להגדרת תפקיד, היא פועל יוצא של התנהלות, שבה החיבור בין תפקיד וחיים אינו תחום למעגלים נפרדים – במונח המקובל וצפוי, ורק לעתים נדירות ביותר רשמנו לפנינו התפתחות של תלותיות מסוג כלשהו בין מטפלים – מחנכים לבין הילדים שבגרו, במסגרת הקשר הנמשך ביניהם.

כאן גם המקום לדווח על מחלוקות פנימיות וויכוחים נוקבים שהיו, והם גם היום לעתים מנת חלקנו, בגלוי, או בחלחול מתחת לפני השטח. לפקפוק ואפילו לאי אמון ביכולות של ילדינו, על רקע הצרכים המיוחדים להם, להיות באמת קשובים לקולות שמהדהדים מבחוץ – לכל אלה אין לנו תשובות שחוקות בסלע. אך המציאות מספרת סיפור עם הרבה תקווה.

דוגמה אחת – רק לפני ימים ספורים התארכה גם יהב בסוכה הגדולה שצמודה לחדר האוכל שלנו. בתום הסעודה והשירה של ילדים מרקעים שונים, ילדי עולים מרוסיה, אתיופיה, ודרום אמריקה, וכן ילדי משפחות אומנה מכל רחבי ישראל שבהעדר מקום בחגים באים לכאן – דובר מעט על האופי האוניברסלי של חג הסוכות, שבו נהגו בימי הבית בירושלים להתפלל עבור אומות העולם. וכאשר נער טיבטי שהיה לחלק מן הנוף האנושי במקום קם לדבר על מנוסתו מעבר להרי ההימלאיה כדי לשמר את מורשתו, ועל הקשר והדמיון לגורלו של העם היהודי – היו ילדי משפחות האמנה המרותקים ביותר.

אלה ילדים שחוו את הקשה ביותר בחייהם הצעירים. לאחר הסעודה הילדים לא הניחו

לנגוואנג ובילו איתו את שארית היום לאחר שהיה ל"אלילם".

תיקון עולם - יוצאים לדרך!

שלב ההכנה:

(1) בחירת הנושא:

- מי בוחר את הנושא? (ההנהלה\הצוות\החניכים).
- הנושא הנבחר צריך להיות מותאם לגיל החניכים.
- בבחירת הנושא מומלץ לדון בסוגיה "עניי עירך או עניי עיר אחרת"?
- בבחירת הנושא יש לבחון האם העשייה תעסוק בעיקר במפגש האנושי או בעשייה טכנית.

(2) למידה:

- כדאי לצאת מנקודת ההנחה כי הידע הקיים בנושא הנבחר, אצלנו ואצל החניכים, אינו מספיק ודרושות בו העמקה והרחבה.
- בניית תכנית להעשרה - הכנת מערכי שיעור ופעילויות בנושא.
 - קיום דיון קבוצתי בשאלה מהותית "איך הנושא הנבחר נוגע לנו?" ולהתייחס לכך מבחינה חברתית\קבוצתית ומבחינה אישית.
 - מעורבות חניכים באיתור מקום הפעילות.
 - תיאור המקום שאליו הולכים - לאן הולכים, מה המשימות, מה התפקיד שלנו, מהם הקשיים שעלולים לעלות וכו'.
 - לקיים דיון איך מביאים את הכוחות של החניכים לידי ביטוי והשפעה חיובית על הנושא הנבחר.

סוגיות נוספות שיש להתייחס אליהן בשלב ההכנה:

- איך מגייסים לתהליך את הצוות ומוודאים שמקסימום אנשי צוות מעורבים בנעשה.
- התייחסות שונה לפעילות חד פעמית לעומת תהליך רב פעמי.
- האם הפעילות הנבחרת מוגדרת כחובה או כבחירה לחניכים?

שלב העשייה: ליהנות ליהנות ליהנות...

- תוך כדי הפעילות חשוב להיות ערניים לחניכים שפחות מתחברים ולאפשר להם משימות שיביאו את החוזקות שלהם לידי ביטוי (צילום, תיעוד לעיתון הכפר וכו')

- תיעוד והנכחת הפעילות בקהילה – ציון בשיחות קהילתיות, חלוקת תעודות בטקסים, מכתבים להורים, כתיבה על הפעילות ותליה על לוחות הקיר בקהילה לצד תמונות מהפעילות ועוד.

שלב הסיכום ומחשבות לעתיד

- עיבוד רגשי וערכי – בסיום כל פעילות יש לקיים שיח פתוח ולבדוק תחושות החניכים והצוות.
לאפשר לחניכים לשתף בחוויות משמעותיות ובקשיים שעלו תוך כדי העשייה.
- לשקף לקבוצה ולתת משוב – כיצד הם היו יחד, מי עזר למי והערות מעצימות לכל אחד בנפרד. סבב תובנות לגבי החוויות שאתם יוצאים ומה לוקחים מהחוויה הלאה.
- דגש על הכוחות והיכולת שלהם להיות אנשים משמעותיים, מובילים ומסוגלים לשנות ולעזור לאחרים.
- תיווך משמעותי לסביבה הפיזית של קהילת החינוך (לוחות קיר, ידיעון או עיתון הקהילה, אתר אינטרנט).
- שיתוף הורי החניכים השותפים לתהליך.
- הנהלה כמנוף – על ההנהלה להשתמש במפגש עם צוות המחנכים והחניכים על מנת לציין ולדבר על הפעילות והמשמעות הערכיות שלה.

דף מידע – לקראת יציאה לתיקון עולם עם קשישים

בתי אבות – למי נועד? מי מממן?

בית אבות הינו מסגרת דיור המיועדת לקשישים ומעניקה טיפול כולל במלוא צרכיו של הדייר בהתאם למצבו התפקודי. בתי אבות דואגים לדיירים מבחינה סיעודית - רפואית, חברתית וסוציאלית.

קיימים סוגים של בתי אבות המאופיינים ברמת התפקוד של האוכלוסייה השוהה בהם וסוג הטיפול הדרוש:

בית אבות לקשישים עצמאיים - תשושים - מיועד למבוגרים שזקוקים לעזרה קלה- בינונית בתפקוד היום-יומי.

בית סיעודי - מחלקה סיעודית - מיועד לקשישים המוגדרים סיעודיים וזקוקים לעזרה רבה.

מחלקה לתשושי נפש - מיועד לקשישים הסובלים מדנציה, אלצהיימר והמוגדרים כתשושי נפש

מוסד סיעודי מורכב - הינו בית חולים גריאטרי (סיעודי) המטפל בקשישים אשר מצבם הרפואי - מורכב.

כל בתי האבות מספקים את השירותים הבאים כחלק מהתשלום החודשי: ארוחות, שירותי ניקיון, שירותי אחות ורופא, עזרה סיעודית לפי הצורך, פעילות רווחה, תרבות ופנאי.

כל בית הורים / מחלקה סיעודית או בית אבות לתשושי נפש דורש רישיון הפעלה מתאים ממוסד הבריאות או ממוסד העבודה והרווחה.

סטטיסטיקה:

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה נוהגת לפרסם מדי פעם נתונים מעניינים על אוכלוסיית הקשישים בישראל. להלן לקט נבחר:

הישובים בהם ריכוז הקשישים הגבוה ביותר:

ירושלים	59,000
תל אביב	57,000
חיפה	48,000
נתניה	26,000
חולון	25,000
בת ים	25,000
פ"ת	24,000
אשדוד	23,000
רמת גן	23,000
ב"ש	23,000
סה"כ	333,000

(כמעט מחצית מכלל הקשישים בארץ).

- כ- 25% מהקשישים – גרים לבדם.
- 11% מהקשישים - גרים עם ילדיהם.
- 13% מהקשישים - גרים בסוגים אחרים של משקי בית.
- קרוב ל- 21,000 יחידות מוצעות כיום בכל המסגרות של בתי דיור מוגן ובתי אבות לעצמאיים.

תחושת בדידות

19% מבני ה-65 חשים בדידות לעיתים קרובות, לעומת 10% בלבד בקרב בני 21+.

בית אבות – מי מממן?

שיטת התשלום המקובלת בבתי אבות הינה תשלום חודשי קבוע.

קיים פער משמעותי במחירים באזורים שונים בארץ - כאשר המחירים נעים בין 5,000-10,000 ש"ח. (מחירי בית אבות סיעודי, מחלקה סיעודית ומחלקת תשושי נפש גבוהים מעלות בית אבות לעצמאיים או תשושים). במקרים מסוימים ניתן לקבל מימון חלקי או מלא של המדינה בהתאם לקריטריונים שונים, או מימון חלקי ע"י קופות החולים.

”מפני שיבה תקום והדרת פני זקן”

(ויקרא י"ט, ל"ב).

מאמר מתוך האתר SCOOP, דעות, מאת צבי שיף

מצב הקשישים בישראל - תעודת עניות למדינה

הבחירה בין אוכל לבין תרופות, בין חיים בכבוד לבין החיים, זוהי הדרך שמדינת ישראל בוחרת להתייחס לקשישים החיים בקרבה. צבי שיף על הזכות להזדקן בכבוד

קשיש נכנס לחדר המדרגות המוזנח של בניין ישן. מהרחוב בוקע רעש של תנועה סואנת. הקשיש מטפס במדרגות אט אט בדרך לדירתו בה הוא גר ערירי. קאט. זקנה פותחת את ארון המטבח בידה ספל ריק והיא מחפשת את הקפה. הקופסה ריקה לחלוטין אז היא סוגרת את הארון ויורדת לרחוב מניפה את הספל הריק לעוברים ושבים בבקשה אילמת לנדבה. קאט. הקריין מספר שאחד מכל ארבע זקנים חי מתחת לקו העוני.

במדינה שלנו יש אנשים רבים שהגיעו לגבורות לאחר חיים קשים ורווי עמל וזכותם להזדקן בכבוד. הבעיה היא שבעוד לחלקם יש פנסיה יפה, תשלומים שונים או ילדים שיכולים לממן את הטיפולים הרפואיים היקרים להם הם זקוקים, לרוב הגדול שחלקו אף הרכיב את שכבת הפועלים בעשורים הקודמים שהקימו את המדינה ופרשו מעבודתם, כעת מקבלים רק את קצבאות הביטוח הלאומי הקטנות שכלל לא מספיקים להם לצרכיהם השונים. כתוצאה מכך מצבם הגופני מתדרדר וחלקם נמנעים מטיפולים רפואיים להם הם זקוקים כדי לחסוך כסף למזון פשוטו כמשמעו. היות רבים מהם ערירים שחיים לבד ואף אחד אינו מודע למצבם מדרדרם יותר מבחינה גופנית ונפשית.

בחו"ל יש כאלו שניסו לסייע לחלק מהם בהצעה לחתום על הסכם שיעביר את הבעלות לדירתם לגורמים שונים המשקיעים בדירה ובתמורה תמומן להם שהות בבית אבות בו יזכו לטיפול מקצועי. אבל גם זה לא יספיק לתושבים הזקנים בארץ כי חלקם רוצים להוריש את הנכס שווה הערך היחיד בבעלותם לצאצאיהם ולכן לא רוצים לוותר על החזקתו. לאלו לא נותר ברירה אלא להזדקן לבד ובצורה מחפירה.

אני לא צריך להתרחק בחיפושם לדוגמאות כואבות. סבתי ע"ה חלתה קשות ונאלצה לעבור טיפולים קשים והשגחה מתמדת. כעולה מבוגרת לישראל שלא עבדה הרבה, קיבלה קצבת זקנה מוקטנת ורק תשלומים נוספים שקיבלה מכספי השילומים מגרמניה סייעו לה למחייתה. לאחר שחלתה לא היה די בכספים אלו. כדי לממן את שהותה בבתי אבות ובתי החולים נאלצה להשכיר את דירתה וגם הוריי נשאו חלק גדול בעול התשלומים. לאחרים במצבה כנראה לא היתה נותרת ברירה אלא למות לבד בבית ריק או בבית ילדיהם כיון שלא יכולים לממן את הטיפולים.

לדעתי, על מדינת ישראל ליזום תוכנית מקבילה לתוכנית השילומים מהביטוח הלאומי ועיקרה הקמת רשת בתי אבות בחסות ממשלתית בו ישהו זקנים הזקוקים להשגחה וטיפול רפואי כדי שיוכלו הללו לחיות בכבוד את שארית חייהם בחברה טובה של בני גילם והשגחה רפואית שינעימו להם את שנותיהם הנותרות.

בית חולים מאיר

בבית חולים מאיר:

717 מיטות אשפוז

50 מיטות אשפוז יום

20 עמדות דיאליזה

57 עריסות לתינוקות בני יומם

מחלקת ילדים בבי"ח מאיר-

ביחידה לרפואה דחופה - ילדים, חרטה על דיגלה להיות מחלקה המעניקה "טיפול עם חיוך", מתוך הכרה שבצד הטיפול הרפואי המיטבי יש חשיבות רבה גם ליחס ולחום האנושי. צוות המיון מעניק טיפול לילדים בגילאי 0-16, עם כל מגוון הבעיות הדחופות: החל מחום גבוה, קוצר נשימה, פירכוסים - ועד לתגובות אלרגיות קשות והרעלות.

בשנת 2002 עברו דרך שערי היחידה מעל 21,000 ילדים.

נוהל קבלה:

- רישום בקבלה תוך הצגת מכתב ההפניה.
- בדיקה ואיבחון ראשוניים באמצעות האחות.
- בדיקת רופא: בדיקות ומעקבים נדרשים (דם, שתן, רנטגן וכו').
- קביעת הטיפול המייד.
- שיחרור מהיחידה – הביתה או לאישפוז.

"ההתנדבות היא התרופה

של י"

"היום כבר אפשר להגיד שאני מכורה להתנדבות", מכריזה אור גל, 25, שמאז גיל 14 מצהילה ילדים חולי סרטן המאושפזים בבתי חולים. בעשור וקצת האחרון היא מבקרת את הילדים בקביעות, מארגנת ימי כיף במחלקות ועורכת טורנירי טאקי רבי משתתפים לזכר חברתה ורד צור ז"ל שנפטרה מלוקמיה. "זאת הדרך שלי להתמודד עם האובדן", היא אומרת, "להשלים חלק שחסר בלבי"

אור גל, 25, פוקדת בעשור האחרון מחלקות אונקולוגיות בבתי חולים ברחבי הארץ, משעשעת את הילדים חולי הסרטן המאושפזים בהן ומארגנת ימי כיף עבורם. במסגרת הפעילות היא הכירה את חברתה הטובה ורד צור ז"ל, שנפטרה לפני שנתיים ממחלת הלוקמיה. לזכר חברתה, עימה נהגה לשחק טאקי שעות ארוכות, היא מארגנת את מה שהיא מכנה "ימי הטאקי של אור" - טורנירי טאקי הנערכים במחלקות הילדים בהם משתתפים מתנדבים המפעילים פינות יצירה, מוזיקה ומשחק.

אפשר לומר שההתנדבות היא סוג של תרפיה בשבילך? בהחלט. זו התרופה שלי להתמודדות עם האובדן הפרטי של סבתא ושל ורד. אני לא יכולה לגעת בהן יותר, לדבר איתן, אבל ההתנדבות למען הילדים שחולים במחלה הנוראית הזו בעצם מחליפה את הרגעים האחרונים שלהן בחיים, הרגעים בהם רציתי להחזיק להן את היד ולדעת מה עובר עליהן. היום אני מרגישה שהעשייה הזו, המחויבות הזו, היא כבר חלק ממני, היא משלימה את החלק של האובדן שחסר לי בלב.

צחוק ובריאות

הצחוק כתרופה אינו תופעה חדשה. חוקרים ואנתרופולוגים מצאו הוכחה לתרופת הצחוק בהרבה מהתרבויות העתיקות. בעבר הרחוק נהגו לערוך פסטיבלי צחוק כדי לזרז ריפוי של חולים מהקהילה.

מאחר ואנו כבר יודעים שמתח, מחשבות שליליות, צער ואבל יכולים לפגוע בבריאות הרי החיוך, הצחוק, מחשבות חיוביות ושמחה יכולים לרפא את התחלואים שלנו. פעמים רבות כאשר נכנסים למרפאה שלי מטופלים עם עיניים כבדות, אנחות תדירות ורשימה של תלונות, אני דואגת בראש וראשונה להפשיר את האווירה ולגרום למטופל לחייך. לפעמים החיוך מלווה בכי משחרר, אבל כאשר הוא עוזב את הקליניקה אני רואה תקווה בעיניים ואז אני יודעת שהדרך לריפוי החלה. האנרגיה של הצחוק משחררת ומשפיעה על הרגש, הגוף, הרוח והנפש.

ד"ר פריי ויליאם, הקדיש שלושים שנה מחייו לחקר פוטנציאל הריפוי הטמון בהומור, בצחוק ועליזות. בראיון שנתן בשנת 1991 אמר: "ההומור משנה את האדם. כח השפעתו אינו מסתיים לאזור הצוואר, הוא מלווה בזעזועים של כל הגוף. הוא פורט עלינו כאילו היינו גיטרה ענקית. זו התנסות של הגוף כולו, שבה משתתפות מערכת השרירים, העצבים, הלב, המוח, ומערכת העיכול. לצחוק שני שלבים: גירוי בריא והתרגעות עמוקה."

ד"ר פריי אומר שהצחוק הוא כמו תרגיל אירובי טוב. מאוורר את הריאות, משחרר את השרירים והעצבים. מחקר מצביע על כך שהצחוק מאיץ את פעולת הלב, מעלה את לחץ הדם, מאיץ את הנשימה, מגביר את קליטת החמצן ואת שחרורו. בעת שאנחנו צוחקים צחוק בריא מופעלים הריאות והלב, שרירים שונים בכתפיים, בזרועות, בבטן, בסרעפת וברגליים.

מהו פיגור שכלי??

על פי חוק הסעד תשכ"ט, 1969 :

אדם בעל פיגור שכלי הוא אדם שמחמת חוסר התפתחות או התפתחות לקויה של כושרו השכלי, מוגבלת יכולתו להתנהגות מסתגלת והוא נזקק לטיפול.

מושגים מרכזיים : * הממד ההתפתחותי * הכושר השכלי * התנהגות מסתגלת * הזדקקות לטיפול * אבחנה בין פיגור שכלי לבין מחלת נפש

רמות של פיגור שכלי:

פיגור קל -אנשים בעלי יכולת למידה, שתפקודם האינטלקטואלי נמוך באופן משמעותי מן הממוצע [מנת משכל 55-69], הזקוקים לתמיכה מוגבלת בכדי לחיות חיים עצמאיים ובכדי להתמודד עם דרישות תחומי חיים מרכזיים.

פיגור בינוני -אנשים שיכולת הלמידה שלהם מוגבלת, אך ניתן לקדם אותם באמצעות תוכניות לימודים מיוחדות. תפקודם האינטלקטואלי נמוך בצורה משמעותית מן הממוצע [מנת משכל 40-54], אנשים אלה זקוקים לתמיכה מוגברת בכדי להסתדר עם דרישות תחומי חיים מרכזיים.

פיגור קשה -אנשים שניתן ללמדם דברים בסיסים בלבד ושתפקודם האינטלקטואלי פגוע באופן משמעותי [מנת משכל 25-39], אנשים אלה זקוקים לתמיכה קבועה ומוגברת בכדי למלא את צרכי החיים הבסיסיים.

פיגור עמוק -אנשים עם יכולת למידה מוגבלת ביותר. הקשר עימם מתקיים באמצעות החושים, הם תלויים לחלוטין בסביבתם וזקוקים לתמיכה תמידית על מנת להתקיים .

נתונים על פיגור שכלי בישראל:

בישראל, כבכל העולם המערבי, 1% מהלידות (מתוך כ-120,000 בשנה) הן לידות של תינוקות עם פיגור שכלי. בישראל כ-120,000 לידות בשנה. שכיחות הפיגור השכלי היא כ-0.5% מהאוכלוסייה. מוערך כי כ-40,000 אנשים בישראל הם עם פיגור שכלי. 25,000 אנשים הוכרו כבר כאנשים עם פיגור שכלי ע"י מערכת האבחון של האגף לטיפול באדם המפגר במשרד הרווחה. מעריכים כי עוד כ-15,000 אנשים טרם אובחנו אך צפויים להיות מוכרים כאנשים עם פיגור שכלי.

חזון

שמורות הטבע

והגנים:

להוות גוף לאומי, ערכי ומקצועי, מוביל לשמירת הטבע הנוף והמורשת.

להוות גוף המחנך לאהבת הארץ, ערכי ומורשתה, למען תושבי ישראל והעולם, היום ולדורות הבאים.

להוות גורם מרכזי בעיצוב מדיניות הממשלה ופועל למימושה במציאות משתנה בתחום הטבע, הנוף והמורשת.

להוות מוקד ידע המשלב איכות אנושית וסמכות מדעית, המייעץ בנושאי טבע נוף ומורשת ומעריך את מצב הטבע במדינת ישראל.

10 טונות אשפה ביערות,

בגנים ובכבישים בתקופת

החגים!

רשות הטבע והגנים: "המלכך הישראלי שחגג את יום העצמאות או כל חג אחר, מותר אחריו ערימות של כלים חד פעמיים, פחם, שקיות ניילון ובקבוקי פלסטיק. הפסולת מושלכת בחורשות, בשמורות וסביב לכנרת! נפח האשפה גדל בצורה אדירה!

20 אלף מתנדבים אספו אשפה בנחלים, ביערות ובגנים!!!

משמורת הטבע והגנים מוסרים כי תלמידים רבים לקחו חלק באיסוף פסולת לאחר החגים. ציטוטים נבחרים מדברי המתנדבים:

"זה סיפוק גדול לצאת בסוף היום ולראות שטח נקי ויפה!"

"זה מאד מלאא לדעת שלקחתי חלק בהפיכת ארץ ישראל ליפה!"

"אני מאמין שמוארים יזרקו היום פחות פסולת – הם ילמדו מאיתנו!"

משמורת הטבע והגנים מוסרים:

"הניקיון עצמו, ללא התהליך החינוכי שקדם לו, אין לו ערך! התלמידים מבינים שאם הם יורסו את היצר הם יורסו חלק מהמורשת של הדורות הקודמים". לאחר יום ניקיון אחד- הם ילכלכו פחות פצתיד!

בית שערים – הגן הלאומי

בית שערים שוכנת בגליל התחתון. בסמוך מאד לקרית טבעון וליקנעם. בית שערים הייתה עיירה יהודית עתיקה וחשובה בתקופת המשנה. שיא פריחת היישוב הייתה בין מאה ה-2 וה-4 לספירה, ובאותה תקופה שהתה בה הסנהדרין בראשותו של רבי יהודה הנשיא (המכונה "רבי"). רבי נחשב לסמכות הרוחנית של עם ישראל במאה השלישית לספירת הנוצרים ובבית שערים הוא ערך את המשנה. רבי קשר קשרים אמיצים עם השלטונות הרומיים, שבתמורה העניקו לו רכוש רב ובין השאר אחוזה בבית שערים. כשנפטר – הובא לקבורה בבית שערים.

פסל אלכסנדר זייד:

בראש הגבעה בה שוכנת בית שערים, נמצא "פסל זייד" – פסל ברונזה בדמותו של אלכסנדר זייד, שהיה ממקימי ארגוני השמירה "בר גיורא", "השומר" ו"אגודת השומרים", ומהאישים הבולטים בעלייה השנייה. זייד התיישב בבית שערים בשנת 1926 ונרצח ע"י פורעים ב-1938.

ביטחון תזונתי (Food security) הוא מונח המתאר מצב שבו משק בית או לחלופין אדם פרטי מקבל גישה ישירה ויום יומית למזון. לעומת זאת חוסר בביטחון תזונתי הוא מצב שבו למשק בית או אדם אין גישה ישירה או יום יומית למזון.

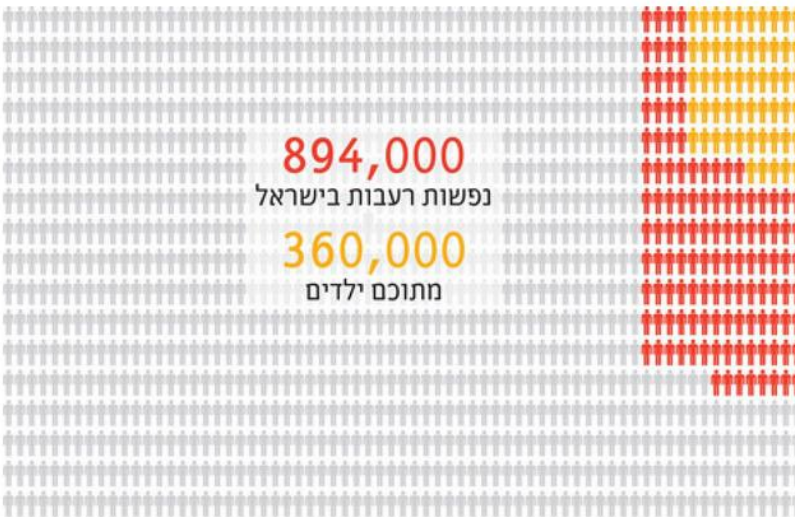
ברחבי העולם ישנם כ-925 מיליון אנשים הסובלים מרעב המוני בשל עוני ולעומת זאת ישנם כ-2 מיליארד אנשים הסובלים מאי ביטחון תזונתי בגלל רמות שונות של עוני. בסוף 2007 נערך מחקר העריך את עליית אי ביטחון התזונתי בגלל סיבות רבות כמו: עליית שער הדולר, עלייה ברמת הייצור של דלק ביולוגי, עליית מחירי הנפט, גידול האוכלוסייה העולמית, שינויי אקלים, אובדן של קרקע חקלאית לטובת מגורים ומסחר והביקוש הצרכני

נתונים על ביטחון (ואי ביטחון) תזונתי בישראל

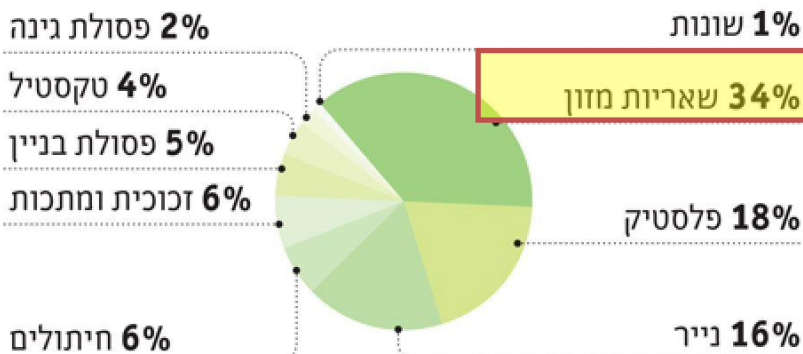
- 18.7%** מהישראלים חיים בחוסר ביטחון תזונתי
- שליש מהמשפחות עם ילדים, **1,700,000** נפשות סך הכל, חיים בחוסר ביטחון תזונתי
- 764,000** ילדים חיים בחוסר ביטחון תזונתי
- 10.5%** מהישראלים, אחד מכל עשרה, חווים רעב
- שיעור הסובלים מרעב בארה"ב נמוך **בשני שלישי** בהשוואה לישראל
- שיעור חוסר הביטחון התזונתי של משפחות עם ילדים בישראל גבוה **פי שלושה** מאשר בארה"ב

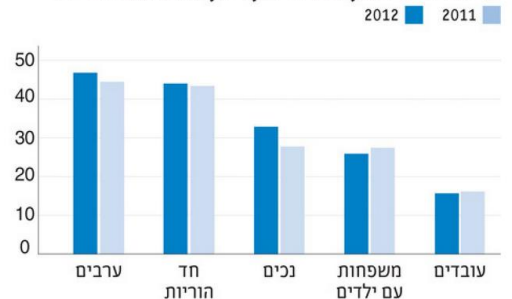

ארגון לקט ישראל תומך בעשרות אלפי אנשים מדי יום באמצעות למעלה מ-190 עמותות בכל רחבי הארץ. לקט ישראל הוא בנק המזון ורשת הצלת המזון הגדולים ביותר במדינה, המטרה העיקרית של לקט ישראל היא למגר את בעיית חוסר הביטחון התזונתי באמצעות הצלה וחלוקה מחדש של עודפי מזון לטובת אוכלוסיית הנזקקים בישראל. כארגון גג, לקט ישראל פועל גם לסיוע לקבוצות אוכלוסייה בסיכון ולעמותות המספקות להן שירות באמצעות פרויקטים של חינוך תזונתי, רכישות משותפות, בטיחות מזון, תשתית קיבולת שנועדו לשפר סטנדרטים מקצועיים בקרב העמותות. הפרדוקס בין אי ביטחון תזונתי אל מול בזבוז מזון בקנה מידה גדול הוביל בשנת 2003 להקמת ארגון לקט ישראל. עפ"י דוח הביטוח הלאומי לשנת 2012 23.5% מהישראלים, כולל 33.7% מהילדים חיים מתחת לקו העוני, וסובלים מרמה כלשהי של חוסר ביטחון תזונתי.

מה זורקים הישראלים?

שיעור אי ביטחון תזונתי בקרב קבוצות אוכלוסייה

פעילות תיקון עולם בפסח

הזמן וההזדמנות לתיקון עולם – לחג הפסח – סיוע לקשישים בניקיון פסח

רקע ויעדים

”אז למה לנו כל העניין הזה / אז למה לנו כל העניין הזה,
מוטב כבר שנלך בגדולות/ מוטב כבר שנלך בגדולות”
(מתוך שירים עקרוניים/דוד אבידן)

לפי אבידן – אם אנחנו כבר חיים, אם הגענו לעולם ואנחנו תוהים על מה ולמה, עדיף לנו לבחור לחיות חיים משמעותיים בהם נעשה מעשים גדולים שיעצימו את היותנו בעולם.

לוח השנה יכול להיות כלי שימושי בידי מחנכים, אם נשכיל לזהות את ההזדמנות הייחודית שבכל מועד ונרתום אותה לטובת התהליך החינוכי אותו אנחנו מבקשים להוביל. גם פסח, כמו כל חג ומועד, יכול להוות הזדמנות חינוכית עבורנו ובפעילות זו בחרנו להתמקד במנהג החל כשבוע לפני ערב ליל הסדר – הניקיון היסודי הנערך כמעט בכל בית ובית בישראל.

היעד המרכזי של הפעילות הוא בקידום המעורבות של הנערים באוכלוסיית עירם, בלקיחת אחריות חברתית והתמודדות עם אתגרים הנמצאים “בחצר האחורית” של הקהילה אליה הם משתייכים. הדגש של יציאה ל’תיקון עולם’ בדרך כפר הינו על התודעה שהמתבגר בא לפעילות. המטרה היא לצאת אל האחר מתוך הכנה ולמידה לפני החשיפה למפגש עם אוכלוסיות שונות בחברה.

העשייה בשטח והמפגש הבלתי אמצעי הינה הדרך הטובה ביותר ללמוד רגישות חברתית מהי, לאפשר הצצה ולראות את כלל החברה על גווניה השונים ובמקום הזה לפתח את היכולת לקבל ולהעניק מקום לאחר ולשונה. יחד עם זאת חשוב להדגיש את המקום שמכבד את האחר ומסתכל באופן שווה כלפי אילו הנזקקים לסיוע באופן זמני. מומלץ לזמן אפשרות שבה האנשים המקבלים סיוע מהתלמידים יוכלו להעניק להם בחזרה בצורה מסוימת בסיום האירוע בכדי לתת תחושה הדדית לנזקק ולמתבגר של היכולת להיות חלש מזדמן (פעם מקבל ופעם מעניק).

בְּכֹל דוֹר וְדוֹר חֵיב אָדָם לְרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלוּ הוּא יֵצֵא מִמִּצְרַיִם, שְׁנֵאמַר: (שְׁמוֹת יג ח): ‘וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם.”
(משנה, מסכת פסחים, פרק י', ה')

החניכים ילמדו ויחוו מנהיגות על-ידי עשייה משמעותית.

במעשיהם הם הופכים למנהיגים – 'מוציאים עצמם ממצרים': זהו, למעשה, תהליך של מעבר משורד למנהיג: השורד הוא אדם שלוקח על מנת להתקיים בעוד המנהיג נותן על מנת לקיים.

במנהיג נמצא הכוח לתת וגם האפשרות להוציא כוח זה אל הפועל. הפעילות מתחברת למרכיב 'תיקון עולם' כחלק מהתהליך שבו הנתינה האקטיבית והמאמץ של היחיד לחרוג מעולמו שלו ולהיטיב עם אחרים. תיקון עולם מבטא מחויבות לאורח חיים של נתינה ותודעת אחריות על הסביבה. היחיד לומד לחרוג מעולמו שלו לטובת האחר. נתינה מסוג זה חיונית לצמיחתו של אדם שלם. יש בה הן השפעה ושינוי של האחר והסביבה, והן העצמה וחיזוק של הערך העצמי והיכולת להתנהל בעולם מתוך תחושת ערך.

❖ שדות חינוכיים שניתן לקדם באמצעות הפעילות:

- תיקון עולם
- עוגנים בעבר
- תיקון הלב

מורים לאזרחות יכולים גם לקשר פעילות זו לחוק זכויות האדם. בדגש על הזכות לאוכל ולמחסה לכל אדם. זכויות אדם הן צורך בסיסי אשר בלעדיהן אנשים אינם יכולים לחיות בכבוד כבני אדם. זכויות אדם הן בסיס לחופש, לצדק ולשלום. כיבודן מאפשר לפרט ולקהילה להתפתח במלואם אחת הזכויות היא הזכות לאוכל ולמחסה לכל אדם. ב-10 בדצמבר, 1948, האסיפה הכללית של האומות המאוחדות אימצה והכריזה על ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם, סעיף 25 להצהרה עוסק בזכות למוון ומחסה: לכל אדם הזכות לרמת חיים המתאימה לבריאות ולרווחה שלו ושל משפחתו, כולל מזון ביגוד, מגורים וטיפול רפואי ושירותים חברתיים נחוצים, והזכות לביטחון במקרה של מובטלות, חולי, נכות, אלמנות, זקנה או איזשהו חוסר אחר בפרנסה שמעבר לשליטתו. (מומלץ להרחיב על זכות זו אחרי ההסבר על מצבם של קשישים בישראל)

מתווה הפעילות¹

הפעילות תתבצע במהלך יום לימודים שלם והיא מחולקת לשישה חלקים עיקריים:

❖ חלק א' – פתיחה – לימוד על משמעות חג הפסח וחיבור לפעילות (45 דקות).

¹ הפעילות מבוססת על מערך פעילות שכתב שמרי צור, סטודנט לתואר שני בסמינר הקיבוצים במסלול תואר שני בהוראה ותעודת הוראה באזרחות.

- ❖ חלק ב' – מנהלתי – תדריך ניקיונות, חלוקה לחוליות עבודה ומינוי אחראי חוליה (30 דקות)
- ❖ חלק ג' – מעשי – הסעה לבתי הקשישים, חלוקת ציוד הניקיון, ועבודה על הבתים (3 שעות).
- ❖ חלק ד' – סיום – חלוקת שי לחג לתלמידים על ידי הקשישים בתום הניקיון, איסוף מבתי הקשישים חזרה לבית הספר, איסוף ציוד הניקיון (45 דקות).
- ❖ חלק ה' – סיכום יום – תרומה לקהילה ו"מה יצא לי מזה" – (45 דקות).
- ❖ חלק ו' – הכנת 'עלון התנדבות' או 'לוח קיר'.

עורים

- חלק א' – פתיחה – כיתת לימוד.
- חלק ב' – ציוד ניקיון להדגמה (מגב, מטאטא, סחבה, דלי, סקוצ'בריט וכו').
- חלק ג' – ערכות ציוד ניקיון מלאות לכל חוליה.
- חלק ד' – חבילת שי לחג לכל קשיש.
- חלק ה' – כיתת לימוד.
- חלק ו' – מחשב ומדפסת להכנה. תקציב להפקה דרך דפוס.

חלק א' – פתיחה (45 דקות).

הפתיחה תחולק לשני חלקים: הסבר על משמעות חג הפסח, והסבר על חשיבות הסיוע לחלש מזדמן בקהילה.

חלק א' – משמעות חג הפסח:

בפתיחת הפעילות נסביר כי אנו עוסקים בחג הפסח – חג יציאת מצרים. לחג זה יש משמעויות רבות והוא מסמל יותר מכול את היציאה מעבדות לחירות:

- ❖ המסע אל החופש – ג'ורג' ברנד שאו, טען בהקשר זה כי "מובנה של חירות – אחריות, ולכן רוב בני האדם חוששים ממנה.

סיפור יציאת מצרים, סיפור החירות, מציג למועשה את האפשרות שכל אחד יכול לשנות את עצמו דרך עבודה פנימית וכך לשנות את המציאות שלו, להחליף סבל בשמחה, כאב בשלווה. כל אחד, בקצב שלו (ארבעים שנה בני ישראל הלכו במדבר, זהו רמז עד כמה ארוכה היא הדרך).

"פרעה" זהו מצב פנימי, בו מתגלה טבעו האגואיסטי של האדם. האדם חייב לתקן את עצמו על מנת לצאת מ"עבדות מצרים", מהכלא של הטבע שלו, בכדי להיכנס לעולם הרוחני. פרעה נמצא בכל אחד מאתנו ולכן גם כל אחד ואחד, עובר וחש על עצמו את עשר מכות מצרים, עוד לפני שהוא מכניע את הטבע שלו.

"גלות מצרים" היא סמל למוצב שבו האדם מרגיש רק אבוד, חי את העולם החומרי, שבו האינטרס האישי שולט בו. כולנו נמצאים בגלות, אבל כדי לצאת ממנה חייבים להרגיש אותה בצורה ברורה כגלות, כך גם נוכל להגיע לרצון להיפתר ממנה ולרצון לתת לאחר מעצמנו.

חג הפסח מציג לנו להתפתח מעבר לכך – לשנות את הרצון לקבל, ולהופכו לרצון לתת, מבני אדם הדואגים רק לעצמנו נהפוך לאכפתיים יותר כלפי הסביבה, ומי יודע אולי "זאהבת לרעד כמוך" יקבל משמעות עמוקה יותר.

חלק ב- חלש מזדמן בקהילה-

בחלקה השני של הפעילות נדבר על "האחר הוא אני" – יוצאים לפגוש קשישים שהם אוכלוסייה אחרת ושונה מבחינתנו אך כל אחד יכול להיות בסיטואציות שונות האחר, החלש המזדמן.

❖ נסביר על חשיבות הסיוע לקשישים בחברה (מצורף בנספח 1 קטעים שניתן להקריא בכיתה) – "אל תשליכני לעת זיקנה, ככלות כחי אל תעזבני" (תהילים ע"א, ט').

❖ נסב את תשומת הלב לכתבה על מצבם של קשישים בישראל ונבקש כי ישתפו את הכיתה – מה הם מרגישים לגבי זה והאם היו מוכנים לעשות מעשה שישפר את המצב?

חלק ב' – מנהלתי (30 דקות)

❖ בפתיחה יוצג לתלמידים הצידו עמו נשתמש בניקיונות ויודגם כיצד מנקים ביעילות וביסודיות.

❖ התלמידים יחולקו לחוליות ולכל חוליה ימונה ראש חוליה.

❖ יוסבר לתלמידים כיצד עובדים ביעילות כחוליה – חלוקת עבודה ותפקידים.

❖ יוסבר לתלמידים כיצד להתנהג בבית הקשיש, בדגש על כבוד ואמפתיה.

חלק ג' – מעשי (3 שעות).

❖ החניכים יעלו על הסעה אשר תוריד אותם בבתי הקשישים.

❖ כל חוליה תקבל עם ירידתה מן הסעה ציוד לניקיון + חומרי ניקוי.

❖ מורה שיהיה חלק מהעשייה כחלק מקהילה של משמעות – בה חברים עוזרים ונעוזרים. המורה יוודא 'כניסה חלקה' לשלב העבודה (הוצאה לפועל של חלוקת התפקידים למול האתגרים שיציב בית הקשיש).

❖ המורה יעביר הנחיות לראש החוליה וישתתף בניקיון.

דגשים למורה:

❖ הפעילות נועדה לעודד יוזמה ושיתוף פעולה של החניכים בינם לבין עצמם – על כן על המורה הצריך לנסות להיות שותף שווה ככל שניתן במהלך הפעילות וללוות את ראשי

החוליות כך שהתהליכים בתוך החוליה, עליהם דובר מראש בכיתה, אכן מתקיימים וכי ראש החוליה בשליטה מלאה.

❖ המחנך משמש כחבר בחוליה ולא כראשה ומידי פעם לוקח את ראש החוליה הצידה לוודא עמידה בתוכנית העבודה.

❖ המחנך/ מתבגר נבחר מהכיתה/ שכבה יתעד את העשייה לעלון/ לוח קיר שייצא לאור בהמשך.

חלק ד' – סיום בדגש על חלש מזדמן (45 דקות).

❖ בתום העבודה כדאי לחשוב על אפשרות שהתלמידים יקבלו משהו מהקשישים (ברכת חג שמח, שי צנוע)

❖ אפשרות נוספת: בתום האירוע ישבו התלמידים עם הקשישים לשיחת היכרות משותפת על חייהם, יאספו סיפורים וישתפו לאחר מכן את שאר הקהילה באמצעות לוח קיר/ עלון/ פעילות מחנך

❖ החניכים יאספו את ציוד הניקיון ויעלו להסעה חזרה לבית הספר.

חלק ה' – סיכום יום (45 דקות).

❖ תיערך שיחה בכיתות אודות יום ההתנדבות. השיחה תחולק לשתיים:

▪ מימד שטחי – מנהלתי- מעין תחקיר, תכנון מול ביצוע בחוליות השונות.

▪ מימד עומק – ריגשי- שיתוף בתחושות, איך נכנסתי ליום ההתנדבות ואיך אני יוצא ממנו, אירוע שיא במהלך היום.

❖ החניכים יכתבו מילות סיכום שיאספו יחד עם תמונות לעלון התנדבות/ לוח קיר שייצא לאור כשבוע לאחר הפעילות.

❖ תיבחר בהצבעה ועדה שאחראית על איסוף החומר ועריכתו יחד עם המורה.

❖ מילות סיכום של מחנך הכיתה על חשיבות המעורבות בחברה וקישור לחג הפסח.

חלק ו' – הכנת 'עלון התנדבות' או 'לוח קיר'

❖ ישיבה של המורה עם הוועדה הנבחרת.

❖ עריכה: בחירת קטעי כתיבה ותמונות ל'עלון'; בחירת תמונות וכיתובים ל'לוח הקיר'.

❖ עריכה ושליחה לדפוס.

נספחים

נספח 1- חומרי עזר על נושא הזיקנה

מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני ה' (ויקרא י"ט, 20)

הילד הקטן והאישי הזקן/ של סילברסטיין 1930-1999 משורר מחיקאי וקריקטוריסט

"לפעמים הכפית נופלת לי", אמר הילד הקטן.
 "גם לי", ענה לו הזקן, "זה קורה מזמן לזמן".
 לחש הילד, "לפעמים נרטבים לי המכנסים".
 "גם לי זה קורה", ענה הזקן עם חיוך על השפתיים.
 אמר הילד הקטן, "יוצא לי די הרבה לבכות".
 אמר לו הזקן, "גם לי זה יכול לפעמים לקרות".
 שאל הילד, "ואתה יודע מה הכי כואב?
 נדמה לי שהמבוגרים בכלל לא שמים אלי לב".
 ועל כתפו הרגיש הילד יד צנומה, חמה, זקנה.
 "אני יודע בדיוק למה אתה מתכוון"
 אמר הסב בהבנה.

ראי אותי אחות

תרגמה מאנגלית יהודית קינג

בין ניירותיה של קשישה שנפטרה בבית חולים בעיר בארצות הברית נמצא דף נייר ובו כתוב:

מה את רואה, אחות, ומה את חושבת, שעה שאת מביטה בי?
 אישה זקנה, מיותרת, לא חכמה, תנועותיה לא בטוחות, עיניה בוהות.
 כשהיא אוכלת, האוכל נוזל לה מהפה.
 כשאת אומרת לה בקול רם "אני באמת רוצה שתנסי", היא בכלל לא עונה.
 אינה מבחינה בדברים שאת עושה,
 מאבדת מדי פעם גרב או נעל,
 נותנת לך לעשות בה כל מה שאת רוצה, לא מתנגדת ולא משתפת פעולה כשאת מאכילה אותה ורוחצת אותה.

זה מה שאת חושבת, אחות? מה שאת רואה?
 אם כן, פקחי את עיניך, אחות, כי את לא רואה אותי.
 אומר לך מי אני: בשעה שאני יושבת כאן, כל כך בשקט, קמה לקול הפקודה שלך, אוכלת בשעה שאת קובעת לי,
 אני ילדה בת 10 עם אבא, אימא, אחים ואחיות, האוהבים כולם זה את זה;
 אני נערה בת 16, שכנפיים לרגליה, החולמת על אהובה שטרם פגשה;
 אני כלה בת 20; לבי נצבט בי כגודל הנדרים שאני נודרת.
 בת 25 אני אם לגוזלים הזקוקים לי לבנות בית מבטחים מאושר;
 אשה צעירה בת 30 — ילדי גדלים וקשורים זה לזה בקשר שיאריך ימים;
 בת 40 — עוד מעט יעזבו אותי ילדי, אך אישי נשאר לצדי לתמוך בי;
 בת 50 — שוב תינוקות משחקים על ברכיי;
 ימי מחשך — ובעלי נפטר.

אני צופה בעתיד בחיל וברעדה; ילדי עסוקים בגידול ילדיהם, ואני חושבת על השנים שעברו ועל האהבה שידעת.

עכשיו אני אישה זקנה, והטבע הוא אכזר. בגלל תעלול שלו נראים הזקנים כמשוגעים:

הגוף מעוקם, החן נעלם, הלב הפך לאבן. אבל בתוך הפגר הזקן הזה עדיין שוכנת נערה צעירה, הזוכרת את השמחות ואת הכאב.

אני אוהבת עדיין וחיה את חיי מהתחלה.
 אני חושבת על השנים — מעטות מדי, חלפו מהר מדי, ומשלימה עם העובדה ששום דבר אינו מתמיד.

ובכן, פקחי אחות עיניך, רחב, וראי; לא את האישה הזקנה! הביטי מקרוב יותר, בואי וראי אותי!

הקשישים בישראל – עניים ומוזנחים

חוק הסיעוד אמנם הקל על מצבם של קשישים רבים בישראל, אך סקר שפורסם בימים האחרונים מעיד שקשישים שאינם זכאים לו מצויים במצב קשה. דורון רז קורא למדינה לפתח את מערך הסיעוד הביתי

בחדש שעבר ציינו בעולם את יום הקשיש הבינלאומי. ייתכן ובעולם רואים סיבה לחגיגה. לנו, בישראל, אין שום סיבה להשיק כוסות ולהתרווח בכיסא. בימים האחרונים פרסם משרד הרווחה נתונים מדאיגים, לפיהם 20% מן הקשישים חיים מתחת לקו העוני, וכי שליש מן הקשישים מטופל ע"י שירותי הרווחה. הסיבות להיותם של הקשישים נזקקים לשירותי הרווחה רבות מגוונות: לרבים מהם אין פנסיה ראויה והם תלויים בקצבת הזקנה של הביטוח הלאומי, שאינה מאפשרת קיום בכבוד מינימלי, העלייה בתוחלת החיים הביאה לכך שהקשישים של היום חיים יותר שנים ולכן משך הטיפול בהם מתארך, וכן, תוחלת החיים של נשים גבוהה מזו של הגברים, אך לרובן אין כלל פנסיה (מכיוון שלא עבדו) והן מתקיימות על קצבת זקנה בלבד. על פי הנתונים, כ-40% מן הקשישים עריריים וחלק נכבד מהם נזקק לשירותי הרווחה. כל אלו הן סיבות, אך אינן יכולות לשמש כתירוצים עבור ממשלת ישראל. המצב בו קשישים רבים נאלצים לבחור בין אוכל לבין תרופות ולמעלה ממחצית מהם אינם יכולים לכסות את הוצאותיהם החדשיות הוא בלתי נסבל!

במשך שנים רבות מדינת ישראל לא הציבה בראש מענייה את אזרחיה הקשישים. לא נדיר היה לקרוא בעיתון על קשיש שנמצא מחנך בביתו. כך היה עד אשר חוקק חוק הסיעוד לפני למעלה מ-25 שנה. מאז חוקק החוק מטופלים ע"י חברות ועמותות הסיעוד זכאי חוק הסיעוד כ-140,000 קשישים מדי יום. הטיפול הניתן כולל עזרה באחזקת משק הבית, עזרה בטיפול בהיגיינה אישית ועוד. לחלופין, ניתנת לקשישים אפשרות לביקור במרכזי יום לקשישים וחלקם זכאים קבלת טיפול של סיעודי של 24 שעות ביממה.

הדרך לרווחה עוד ארוכה ומפרכת

מצבם של קשישים רבים בישראל, שאינם זכאים לחוק הסיעוד, עדיין בעייתי. (צילום אילוסטרציה) shutterstock :

חברות ועמותות הסיעוד משמשות כעין הבוחנת של המדינה ומפקחות באופן רציף וקבוע על מצבם של הקשישים. אנשי מקצוע של חברות ועמותות הסיעוד הכוללים עובדות סוציאליות, אחיות ומטפלות נכנסים לביתם, בודקים את הצרכים ודואגים למתן טיפול לו הם זקוקים.

ולמרות הצלחתו הרבה של חוק הסיעוד ושביעות רצונם הגבוהה של מקבלי השירות, מצבם של קשישים רבים בישראל, שאינם זכאים לחוק הסיעוד, עדיין בעייתי ביותר והנתונים צריכים להדאיג כל מי שעניו בראשו, במיוחד את מקבלי ההחלטות.

עם זאת, שינוי מגמה קטן וחיובי נעשה לאחרונה במשרד הרווחה, בהובלת שר הרווחה, בנושא הקלת מבחני התלות והקריטריונים לזכאות לשעות סיעוד במסגרת חוק הסיעוד.

הליך זה מבורך ורצוי. טוב לו למשרד האוצר להפנים גם הוא את העובדה, כי מעבר לתועלת הצומחת לקשיש עצמו בעצם הישארותו בביתו וקבלת הטיפול בסביבתו הטבעית, גם לאוצר ולמדינה זה כדאי. הטיפול הביתי באמצעות חוק הסיעוד חוסך למדינה מיליארדי שקלים בשנה, בדמות חיסכון בימי אשפוז ובאשפוז סיעודי. חיזוק מערך הסיעוד הביתי טוב לקשישים טוב למדינה ואף טוב לעובדים בענף, הכולל עשרות אלפי מטפלים ומטפלות, רובם הגדול עובדים ישראליים, המתפרנסים מן התחום.

הדרך לרווחה אמיתית עבור קשישי ישראל עוד ארוכה ומפרכת. מדינת ישראל, כמדינת רווחה, השמה לנגד עיניה את הטיפול הנאות והראוי עבור כל אזרחיה, אינה יכולה להרשות לעצמה נתונים עגומים, כגון אלו שפרסם משרד הרווחה לפני ימים מספר. חובה על המדינה לשמור את חוק הסיעוד במתכונתו הנוכחית, קרי, שעות טיפול הניתנות באופן פרטני לקשישים ע"י המדינה. כל רצון לשנות את חוק הסיעוד באמצעות מתן גמלה כספית עלול למוטט את אשר נבנה בעמל רב ב-25 השנים האחרונות, בוודאי שלא לשפר את מצב הקשישים העניים במדינת ישראל.

על פי הנתונים, מספר הקשישים בישראל נמצא בעלייה מתמדת ודרמטית. המדינה מחויבת להיערך לכך כבר עכשיו על ידי פיתוח מערך שירותי הסיעוד הביתי כדי למנוע מאוכלוסיית הקשישים להפוך לאוכלוסייה הענייה בישראל, שטיפול כאבן ריחיים על צווארה של המדינה, ויפה שעה אחת קודם.

הכותב הוא יו"ר איגוד נותני שירותי הסיעוד בישראל

מערך הדרכה בנושא 'חיבור לקהילה – הכנה ליציאה החוצה'

תוכנית סיכויים, עמותת ידידים (כתבו: ענבל זיידר ואידה לוי אינגבר)

מטרות :

- ❖ החניכים יבינו את הקשר שבין איכפתיות ואמפתיה למעורבות קהילתיות ולהתנדבות.
- ❖ החניכים יעריכו את עצמם כמי שמסוגלים להעניק לאחרים וכמי שהתרומה שלהם משמעותית.
- ❖ החניכים יגלו יותר מודעות למתרחש סביבם, ויפעלו כחלק מההבנה שהם חלק משמעותי במרקם החברתי.
- ❖ החניכים ירחיבו את גבולות ההסתכלות שלהם בכל הנוגע לנתינה, ויבינו שיש להם אפשרות לפעול במספר רמות בעת ובעונה אחת באמצעים פשוטים.

מהלך הפעילות :

הפעילות מחולקת לארבעה חלקים עיקריים, כמובן שניתן לחלק את הפעילות לשיעורים או ל-3 פעילויות שונות :

- ❖ חלק א' – איפה אתה חי? "מסכימומטר" בנוגע למעורבות החברתית של החניכים+דיון (30 דקות).
- ❖ חלק ב' – עיגולים של שמחה קריאת הטקסט "עיגולים של שמחה" +שמיעת השיר "שמחות קטנות", זיהוי עיגולי השמחה של החניכים ועיגולי השמחה שהחניכים יצרו ולאחר מכן דיון (30 דקות).
- ❖ חלק ג' – מעגלי השפעה חלוקה לקבוצות, סיעור מוחות על רעיונות ליצירת עיגולי שמחה בשדות שונים, הצגת הרעיון המוצלח ביותר באמצעות יצירת שלט פרסומת (40 דקות).

חומרי הדרכה :

חלק א' – איפה אתה חי? :

- ❖ איזולירבנד (או מסקינג-טייפ)
- ❖ 4 ניירות

חלק ב' – עיגולים של שמחה :

- ❖ נספח 1 – מצולם כמספר המשתתפים
- ❖ עטים כמספר המשתתפים

שדרוגים :

- ❖ ניתן להזמין לפעילות אדם שעשה למען הקהילה ויכול לעורר השראה לפעילות.
- ❖ ניתן לשלב במהלך הפעילות הקרנת סרטונים העוסקים בהתנדבות ואכפתיות. להלן שלוש הצעות :

<http://www.youtube.com/watch?v=eC8TrVajsg>

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=nwAYpLVyeFU

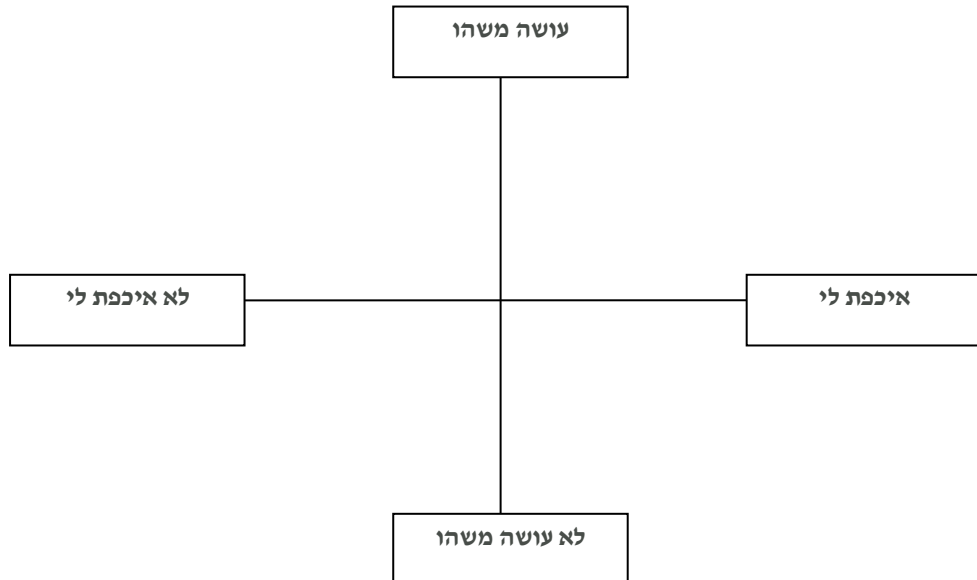
<http://www.youtube.com/watch?v=ysfPfNVn6JY>

מהלך הפעילות:

1. חלק א' – איפה אתה חי? (30 דקות)

חלק ראשון – איפה אתה חי?

כפתיח לנושא החיבור לקהילה ולהתנדבות, נבדוק קודם כל מה מידת האיכפתיות והמעורבות של החניכים שלנו. המטרה היא לא להטיף להם מוסר, אלא לשקף להם את מידת החיבור שלהם לקהילה נוכח הבעיות הקיימות בקהילה. לצורך פעילות הפתיחה יש לסמן שרטוט על רצפת החדר באמצעות איזולירבנד, ובכל קצה להדביק נייר שעליו כתוב המדד המתאים (בהתאם לציור שמופיע כאן):

המנחה יקריא היגדים, והחניכים יעמדו במקום המתאים, למשל: איכפת לי שיש זקנים שאין להם דרך לחמם את הבית, אבל אני לא עושה עם זה משהו. חשוב להתאים את ההיגדים למה שקורה ביישוב שבו הקבוצה פועלת, ההיגדים המופיעים כאן מהווים בסיס להיגדים שהמנחה יוסיף בהתאם לקבוצה.

רשימת ההיגדים:

- ❖ יש בשכונה שלנו אנשים שזקוקים לסלי מזון לקראת החגים.
- ❖ יש ילדים קטנים שלא יכולים לשחק במגרש, כי הילדים הגדולים מגרשים אותם.

- ❖ בעיר שלנו יש מאות משפחות עניות.
- ❖ יש ילדים ממועדון שמועד לילדים אוטיסטים שהיו רוצים להשתלב בפעילות עם ילדים רגילים.
- ❖ הפארק השכונתי חשוך, ויש אנשים שמפחדים להסתובב בו בלילות.
- ❖ יש דירה של חיילים בודדים, אבל רוב הזמן הם שם לבד, כי אין מי שמארח אותם.
- ❖ מועדון הקשישים עומד להיסגר, כי רוצים לבנות במקומו בניין רב קומות.
- ❖ המרכז המסחרי השכונתי ממש מטונף, ונוצרת שם אווירה לא נעימה.
- ❖ יש משפחה של עולים חדשים, שכמעט שלא יוצאת מהבית, כי הם מרגישים לא שייכים.
- ❖ שתלו לאחרונה שתילים חדשים בגינה גדולה, אבל בלילה היו אנשים שגנבו אותם.
- ❖ יש הרבה ילדים שמרגישים בודדים בבית הספר.
- ❖ הלכנו לטיול שנתי, ובמסלול שבו טיילנו השאירו היו מטיילים שהשאירו אחריהם המון לכלוך.
- ❖ ראש העיר החליט לבטל את אירועי יום העצמאות בשל קיצוצים בתקציב.
- ❖ נהג אוטובוס אמר אמירות גזעניות לאחת הנוסעות באוטובוס שנוסע בעיר.
- ❖ יש ילד שמציקים לו תמיד אחרי בית ספר.

בזמן שהחניכים נעמדים במקום כזה או אחר, כדאי לשאול מדי פעם חניכים שונים מדוע הם נעמדו בנקודה שבה נעמדו. חשוב במיוחד לשבח חניכים שנעמדו במשבצת "איכפת לי-עושה משהו", כדי לחזק התנהגות חיובית, ובשום אופן לא להוכיח אותם על כך שהם לא פעילים.

החלק שבו הם נעמדים על הסקאלה ונשאלים שאלות, צריך להימשך מקסימום 12 דקות, ולאחר מכן, אפשר להמשיך את הדיון בישיבה.

שאלות מנחות:

- ❖ איך אתם מסכמים את הפעילות הזו? עד כמה איכפת לכם ממה שקורה סביבכם? עד כמה אתם פעילים בתחומים שבהם איכפת לכם?
- ❖ מה אפשר ללמוד עליכם מהנושאים שאליהם אתם יותר איכפתיים? (למשל – איכפת להם יותר מילדים קטנים ופחות מקשישים – למה?).
- ❖ מה יכול לגרום לכם להיות יותר פעילים בתחומים שציננתם שאיכפת לכם מהם?
- ❖ עד כמה אתם חושבים, שאתם, כבני נוער, יכולים לשנות את הדברים האלו? מה אתם מסוגלים ולא מסוגלים לשנות?

המסרים לסיכום הדיון:

- ❖ יש הרבה דברים שקורים סביבנו, שכדאי שנהיה מודעים אליהם.
- ❖ ככל שנפקח יותר את העיניים, ונראה יותר מה קורה, כך נהיה יותר איכפתיים.
- ❖ ככל שנהיה יותר איכפתיים, כך נרצה יותר לפעול בשביל לשנות לטובה.

2. חלק ב' – עיגולים של שמחה (30 דקות)

את החלק השני נתחיל בסיפור של דסי רבינוביץ', שהייתה נערה מיוחדת שהתמודדה עם מחלת הסרטן באמצעות הפצת שמחה, עד שלבסוף היא נפטרה. את הטקסט "עיגולים של שמחה" היא השאירה כהודעה בתא קולי, ולימים הוא התפרסם, ואף עובד לשיר ע"י עמיר בניון ומיכה שטרית שנקרא "שמחות קטנות".

חלקו לחניכים את הטקסט, שמופיע בנספח 1, תקריאו את המילים של דסי (עם כוונה, כמו שצריך!). שאלות מנחות שניתן לשאול אחרי שמסיימים את הקריאה (אלו לא שאלות לדיון מעמיק, צריך להקדיש רק שתי דקות בשביל לוודא שהחניכים הבינו את הטקסט):

- ❖ איך עיגולי השמחה נעשים גדולים יותר?
- ❖ מה קורה כשהעיגולים גדלים?
- ❖ כיצד ניתן להגדיל עיגולים?

בקשו מהחניכים שבזמן שתשמיעו את השיר, הם ייכתבו בעיגולים המופיעים בדף גם דברים טובים שאנשים עשו למענם, והגדילו את עיגולי השמחה שלהם, וגם דברים טובים שהם עשו למען אנשים אחרים, והם יודעים שהם שמחו אנשים אחרים.

שאלות מנחות אחרי שהחניכים מסיימים לכתוב בעיגולים (לתת להם לספר כמה שיותר סיפורים, ולהעצים – להדגיש כמה משמעותית הייתה העזרה שלהם לאחרים):

- ❖ איך הרגשתם כשמישהו עשה למענכם משהו טוב?
- ❖ איך הרגשתם כשגרמתם לאנשים אחרים להרגיש את אותה תחושה טובה?
- ❖ מה עשיתם שגרם לעיגולי השמחה של אנשים אחרים לגדול?
- ❖ האם אי פעם גיליתם מעורבות חברתית? באיזה תחום? האם הרגשתם שהצלחתם לחולל שינוי? ואיך הייתה ההרגשה לעשות למען מישהו אחר?

המסרים לסיכום הדיון:

- ❖ "כולנו זקוקים לחסד" – כולנו צריכים שמישהו יאמר לנו "בוקר טוב", יחייד אלינו, יציע לנו עזרה כשאנחנו חלשים.

❖ "כולנו רוצים לתת" – בכולנו קיים הרצון לעזור לאנשים אחרים, כי אנחנו יודעים כמה העזרה הייתה משמעותית עבורנו.

❖ "כולנו רוצים לשמוח" – כשאנחנו מגדילים את עיגולי השמחה של אנשים אחרים, גם העיגולים שלנו גדלים.

3. חלק ג' – מעגלי השפעה (40 דקות)

חלק שלישי – מעגלי השפעה

ראינו שיש הרבה תחומים שבהם כדאי שנתחיל לפקוח עיניים ולגלות יותר איכפתיות ומעורבות, וראינו גם שיש לנו אפשרות להגדיל את עיגולי השמחה בדברים הכי פשוטים שיש. אבל מאיפה מתחילים?!

בשלב הזה מחלקים את הקבוצה לארבע תתי קבוצות שמקבלות ארבעה מעגלי השפעה, מהקטן לגדול (לכל קבוצה מעגל אחד).

- ❖ משפחה
- ❖ בית ספר
- ❖ קהילה
- ❖ מדינה

כל אחד מהמעגלים חשוב באותה המידה, ובכל אחד מהמעגלים ניתן לבצע פעולות קטנות, שיאפשרו לעיגולי השמחה לגדול.

כל קבוצה תקבל בריסטול, וכל קבוצה תצטרך במהלך עשר דקות להעלות כמה שיותר רעיונות, שהחניכים בקבוצה יכולים ליישם, במטרה לגלות איכפתיות ולעשות טוב במעגל שלה. את כל הרעיונות כותבים על הבריסטול. בתום עשר הדקות לסייעור מוחות, הקבוצה תקבל עוד 15 דקות לבחירת הרעיון המוצלח ביותר שלה, ולתכנון וציור של שלט פרסומת לרעיון שנבחר (בצד השני של הבריסטול).

אחרי שהסתיים הזמן, כולם חוזרים למליאה – מראים את שלט הפרסומת שלהם, מסבירים מדוע בחרו ברעיון שבחרו, ומקריאים גם את הרעיונות האחרים.

לסיכום:

❖ אנחנו אמנם רק בני נוער, ואמנם יש הרבה תחומים שבהם צריך לפעול, ולא נוכל לשנות את הכל, אבל אנחנו יכולים לעשות לא מעט!

❖ התפקיד שלנו הוא להסתובב בעולם, לנסות לזהות אנשים שזקוקים לעזרה שלנו, ולעזור להם ברמה שבה אנחנו מסוגלים לעזור.

❖ מה שחשוב הוא לנסות גם להגדיל את מעגלי השמחה וגם להגדיל את מעגלי ההשפעה – לפעול בכל הרמות – במשפחה, בבית הספר, בקהילה ובמדינה. בכל רמה יש דברים שאנחנו מסוגלים לעשות.

❖ אחרי שראינו מדוע חשוב לפעול, וכיצד אנחנו יכולים להשפיע בכל תחום, בשבוע הבא נבחר את התחום שמעניין אותנו לשנות ולפעול בו, ונתכנן את השינוי שנעשה בעולם.

עיגולי השמחה / דסי רבינוביץ'

לכל אדם יש עיגול בלב, עיגול שמחה
לפעמים העיגול קטן
אך הוא יכול לגדול, לגדול ולגדול...
כאשר עיגול השמחה גדול,
הוא שולח עיגולים קטנים למקומות נסתרים בגוף
מקומות שלפעמים כואבים.
ככל שיש יותר עיגולים קטנים,
פחות מקומות כואבים.
יש אנשים שעיגול השמחה שלהם קטן ולנו יש תפקיד:
לעזור לו לגדול.
ודאי אתם שואלים "איך?"
כל אחד מאתנו חושב על דרך אפשר להביא לו סוכרייה
לתת לו פרח, לשיר לו שיר
או אפילו לומר לו "בוקר טוב, מה שלומך היום"
והכי חשוב זה לעשות זאת בכיף, בשמחה, מכל הלב.
שתזכו לעשות הרבה עיגולי שמחה לאחרים,
ובזכות שתגדילו עיגולי שמחה של אחרים גם העיגול שלכם יגדל.

שמחות קטנות / עמיר בניון ומיכה שטרית

מילים ולחן: מיכה שטרית

עמוק בליבך, עיגולים של שמחה
ואור גנוז בנשמת אפך
עמוק בלב, עיגולים של כאב
אתה שונא, אתה אוהב.
יהללו, יהללוך מלאכים
ולא תאבד דרכך בזוהר ובחשיכה
יהללו, יהללוך מלאכים
שמחות קטנות יאירו
כנצנוץ הכוכבים.
לחיי התמימים ודוברי האמת
וכל החיים את חייהם באמת
שזוכרים את השמש ונוגעים באור
שיודעים אהבה, שאינה בת חלוף.

מערך הדרכה בנושא תכנון התנדבות בקהילה

ארגון 'ידידים' רואה בחיבור ובשותפות עם הקהילה מרכיב הכרחי וחינוכי להצלחת החניכים.

מחקרים רבים בנוגע לנוער עובר חוק הראו כי ככל שהחיבור לקהילה עולה והניכור יורד, רמת הפשיעה יורדת. השאיפה שלנו היא ליצור פעילות התנדבותית בתוך הקהילה – כחלק מתהליך ההעצמה והחיבור מחדש לקהילה של החניכים.

במערך הנוכחי החניכים יאתרו את צרכי הקהילה מתוך ניסיונם וגם מתוך הניסיון של הסובבים אותם. לאחר מכן, הם יזהו כיחידים וכקבוצה מהן נקודות החוזק שלהם, מה הם מסוגלים להעניק לחברי הקהילה, ומה הם יכולים ליישם בפעילות הקהילתית מתוך התהליך הקבוצתי שעברו. המטרה של מנחה הקבוצה היא לעורר מוטיבציה לפעילות, לוודא שכולם שותפים לה, ולמצוא את שביל הביניים שבין פעילות משמעותית שניתן לראות את השינוי שהיא מחוללת, לפעילות ישימה במגבלות הקבוצה.

דגש חשוב: כהכנה לפעילות זו, המנחה צריך לעשות "שיעורי בית" מול הגורמים ברשות, ולהבין אילו התנדבויות הוא יכול להוציא לפועל. הוא לא חייב להזכיר אותן בהתחלה, אבל הן צריכות להיכלל בהחלטה הסופית של הנערים על מנת שלא תתקבל החלטה על משהו שהקבוצה לא תוכל לבצע. כמעט בכל ישוב ישנו רכז התנדבות למען הקהילה, כדאי לנהל איתו שיחה לפני המפגש.

מטרות:

- ❖ החניכים יזהו את הבעיות והאתגרים הקיימים בקהילה אליה הם משתייכים.
- ❖ החניכים יגבשו מערך התנדבות שמטרתו לתת מענה לאחת הבעיות הקהילתיות.
- ❖ החניכים יתכננו את מערך ההתנדבות על כל פרטיו.
- ❖ החניכים יהיו מלאי מוטיבציה לפעול, מעצם כך שהם זיהו את הצורך הקהילתי, גיבשו את תוכנית הפעולה, בנו אותה על סמך יכולותיהם והבינו שהקהילה זקוקה להם.

מהלך הפעילות :

- ❖ חלק א' – סגירת הפער בין הרצוי למצוי – משחק פתיחה המציג בעיה שיש לפתור באופן יצירתי (15 דקות)
- ❖ חלק ב' – הגדרת הבעיה – זיהוי צרכי הקהילה באמצעות סקר טלפוני מודגמן, הצגת המידע שנאסף באופן ברור וגראפי (40 דקות)
- ❖ חלק ג' – גיבוש פתרונות – סיעור מוחות – זיהוי מטרת הפעילות, קביעת דרכי הפעולה, כתיבת תוכנית פעולה ראשונית וחלוקת תפקידים (45 דקות)

חומרי הדרכה:

חלק א' – סגירת הפער בין הרצוי למצוי

- ❖ 3*3 כרטיסים שעליהם מצוירים כרוב, כבשה וזאב (נספח 1).
- ❖ שוקולד למנצחים בתחרות.

חלק ג' – גיבוש פתרונות – סיעור מוחות

- ❖ לוח מחיק וטושים (או בריסטולים, אם אין לוח)

מהלך הפעילות:

1. חלק א' – סגירת הפער בין הרצוי למצוי (15 דקות)

משחק פתיחה – זאב, כבשה וכרוב

נפתח את הפעילות בחידה קצרה, שנועדה להמחיש לחניכים כיצד הם יכולים לפתור בעיה גדולה, אם הם מקדישים זמן בשביל להבין את מקור הבעיה, וחושבים באופן יצירתי.

הוראות המשחק:

מחלקים את הקבוצה לשלוש קבוצות. לכל קבוצה נותנים שלושה כרטיסים, של זאב, כבשה וכרוב. מסמנים מראש שתי גדות נהר (יהיה נחמד לפרוס בד כחול בשביל לסמן את הנהר, אבל לא חייבים). ומסבירים לחניכים את ההוראות:

אתם חוואים, את צריכים להעביר זאב, כרוב וכבשה מגדה אחת לגדה אחרת של הנהר – זה המצב הרצוי. אבל... אתם יודעים שאסור לכם להשאיר לבד זאב עם כבשה או כבשה עם כרוב: אם הזאב יישאר לבד עם הכבשה הוא יטרוף אותה. אם הכבשה תישאר לבד עם הכרוב היא תאכל אותו.

איך שלושתם יחצו את הנהר? הקבוצה הראשונה שתפתור נכונה, תזכה בשוקולד. תנו לחניכים לנסות לפתור את הבעיה, אם אתם רואים שהם מתייאשים, תנו להם רמז: מעבירים את הכבשה לצד השני וחוזרים. מעבירים את הזאב לצד השני ו... אז מה הפתרון? מעבירים את הכבשה לצד השני וחוזרים. מעבירים את הזאב לצד השני ומחזירים את הכבשה. משאירים את הכבשה ומעבירים את הכרוב לצד השני וחוזרים. מעבירים את הכבשה לצד השני.

הקבוצה המנצחת מקבלת שוקולד, וכולם מקבלים הסבר:

זו הייתה הדגמה שבה ראינו איך ניתן לסגור את הפער שבין הרצוי למצוי. המצב המצוי היה שאין סיכוי להצליח להעביר את השלושה בלי שהם יטרפו אחד את השני – ייאוש. המצב הרצוי היה להצליח לעשות את זה למרות הכל. אז איך הקבוצה שהצליחה לפתור את הבעיה פתרה אותה בסופו של דבר? (תפנו את השאלה לקבוצה, ואז תסכמו):

- ❖ זיהוי החסמים – זיהינו את הבעיה ואת המרכיבים בשטח שצריך להתמודד איתם.
 - ❖ יצירתיות – חשבנו על דרכים שונות להיענות לצורך של החוואי.
 - ❖ תכנון – מועבר ליצירתיות, בשביל שהרעיונות היפים יעבדו, נדרש תכנון מדוקדק.
 - ❖ נחישות – גם כשנתקלנו בקשיים, כשתוכנית כזו או אחרת לא עבדה, לא התייאשנו, וחיפשנו פתרונות אחרים.
- ככה אנחנו גם מתכוונים לגשת למשימת ההתנדבות הקבוצתית! אנחנו רוצים למצוא צורך שקיים בקהילה, לזהות מה גורם לו, איפה קיים הפער שבין המצוי לרצוי, ואיפה אנחנו יכולים למלא את הצורך הזה מבלי להתייאש ובאופן יצירתי.

2. חלק ב' – הגדרת הבעיה (40 דקות)

מרכיב הבחירה בהתנדבות

לפני שנתחיל בסיעור המוחות שיאפשר לנו להגיע להתנדבות המתאימה לחניכים, חשוב להסביר לחניכים למה חשוב לנו שהם עצמם יבחרו את מקום ההתנדבות.

שאלות מנחות:

- ❖ מדוע לדעתכם חשוב שאתם תבחרו את המקום שבו תתנדבו ואת הדרך שבה תבצעו את ההתנדבות?
- ❖ אנחנו כל הזמן מדברים איתם על חשיבות הבחירה, היכולת שלהם לקבל החלטות מושכלות, להיות חופשיים ואחראים כאחד, ולכן, חשוב לנו גם שהם יבחרו את המקום ואת דרך ההתנדבות. חשוב לנו שהם יזהו את הצורך, משום שבזכות ההיכרות עם הקהילה והאמפתיה לאנשים אחרים בקהילה, נוצר גם החיבור לקהילה.

צוללים פנימה – זיהוי צרכי הקהילה

בכל קהילה יש פער בין הרצוי למצוי – הפער הזה הוא הצורך של הקהילה. איך נדע מה הצרכים של הקהילה? בני הנוער שמשתייכים לקהילה הם מקור הידע החשוב ביותר – להם יש ידע אישי, שבזכותו נדע מה חסר ומה צריך להשלים. בנוסף, נוכל להיעזר בידע מקצועי – גורמי רווחה, חינוך וכו', שמכירים היטב את הקהילה, ומכירים גם דרכים שבאמצעותן ניתן לפעול. אנחנו נשלב בין סקר לבין ידע של החניכים בכדי לזהות את הצרכים של הקהילה. השלב הזה צריך להיות מאוד אקטיבי, הוא מתבסס על ההנחה שלחניכים יש פלאפונים, והם יכולים להוציא שיחות שאורכן לא יותר מדקה. אם אין אפשרות כזו, הם יכולים לצאת החוצה, לתפוס אנשים ברחוב ולסקור אותם. הערה חשובה: אם החלטתם לצאת החוצה, ולא לראיין בטלפונים, חשוב להסביר לחניכים כיצד עליהם להציג את עצמם בפני האנשים הזרים ברחוב, וכיצד עליהם להציג את התוכנית שבה הם משתתפים ואת הסיבה לכך שהם מראיינים אנשים ברחוב.

חלקו את הקבוצה לשלישיות. כל קבוצה תקבל את אותה המשימה:

אתם צריכים להתקשר לשלושה אנשים מהשכונה – נער, אדם מבוגר ואדם ששלושת חברי הקבוצה מעריכים מאוד את דעתו.

השאלה שעל חברי הקבוצות לשאול: מהו לדעתך הצורך הגדול ביותר בקהילה/עיר/שכונה שלנו, שאנחנו כבני נוער יכולים לנסות לפתור?

את הדברים שנאמרים להם הם צריכים לכתוב, בנוסף, על כל אחד מחברי הקבוצה לחשוב בעצמו על בעיה שצריך לפתור. סה"כ אמורים להישמע שישה קולות בכל קבוצה.

כשחוזרים למליאה, הקבוצות יציגו את המידע שנאסף, ומנחה הקבוצה ירשום את כל הדברים שנאמרים על הלוח, ויסמן קו ליד כל בעיה שחוזרת על עצמה, כך שבסופו של דבר, ניתן יהיה לזהות את הבעיה שרוב האנשים סברו שהיא הגדולה ביותר ושכני הנוער יכולים לתת לה מענה. אפשר כבר לראות על הלוח את המגמה הכללית, אבל עכשיו צריך לבחור צורך אחד. איך נבחר אותו? בשביל זה, כדאי לשאול כמה שאלות (מבוסס על תדריך לפעילים של עיריית ת"א-יפו):

- ❖ של מי הצורך?
- ❖ האם מדובר בצורך זמני או בצורך מתמשך?
- ❖ לכמה אנשים נוגע הצורך?
- ❖ עד כמה הצורך דוחק ומשמעותי לאיכות החיים של התושבים?
- ❖ האם יש צרכים אחרים שצריך להביא בחשבון?
- ❖ האם המענה לצורך יפגע באנשים אחרים?

בסופו של דבר, לאחר דיון שבו יישמעו כל הדעות, יש להגיע להסכמה על צורך אחד של הקהילה, שבו תתמקד ההתנדבות של קבוצת סיכויים.

חלק ג' – גיבוש פתרונות – סיעור מוחות (45 דקות)

אז מיפינו את צרכי הקהילה, בחרנו להתמקד באחד מהם, ועכשיו – מה עושים? בסיעור מוחות (דיון פתוח שבו כל אחד מעלה רעיון, שום רעיון לא נשלל על הסף, ובסופו של דבר מתכנסים לרעיון שיש עליו הסכמה) תוך כדי כתיבה על הלוח של הרעיונות המוצעים מעלים את השאלות המובילות לתכנון הפעילות.

חשוב להדגיש: המטרה העיקרית של החלק הזה היא להלהיב אותם לפעילות, זו צריכה להיות שיחה שבה הם מתפוצצים מרוב רעיונות לפעילות, מגלים יוזמה ולוקחים על עצמם אחריות. אל "תהרגו" את המפגש עם יותר מדי שאלות ויותר מדי התעסקות בפרטים הקטנים – את הפרטים הקטנים תשאירו לשיחות האישיות עם החניכים, המפגש הקבוצתי צריך בעיקר לעורר בהם מוטיבציה לפעול.

- ❖ מהי המטרה שלנו?

מטרות הן תרגום מעשי של הרצונות והשאיפות שלנו. המטרה מתארת איך תיראה המציאות לאחר שנגשים את השאיפות שלנו – המטרה צריכה להיות ניתנת ליישום וברורה.

למשל: הצורך שזיהינו הוא שוטטות של בני נוער בחופשות, המטרה שלנו תהיה למנוע שוטטות באמצעות פעילות אלטרנטיבית.

❖ מהן דרכי הפעולה שלנו?

המטרה שלנו היא להגיע מנקודה אחת לנקודה שנייה בלי להתברבר בדרך. איך נעשה את זה? מה אנחנו צריכים לעשות בשביל לממש את המטרה שלנו באופן המוצלח ביותר? נניח שאנחנו רוצים לארגן פעילות אלטרנטיבית לבני נוער בחופשות, צריך לחשוב על תוכנית הפעולה שלנו – איפה? מתי? איך? מי? בהתחלה רק תפתחו את הנושא לדיון, בהמשך, תכתבו את השאלות הגדולות על הלוח, ותוודאו שעניתם על כולן. זו ההזדמנות להלהיב את בני הנוער ולהתייחס לכוחות ולחוזקות שלהם, למשל: בחלוקת סלי מזון שבמסגרתה אנחנו לא רוצים להלבין את פניהם של הנזקקים, חשוב להניח את סל המזון, ולרוץ למטה, בשביל התפקיד הזה אנחנו צריכים נערים זריזים – מי יכול להיות ממש מהיר?

❖ מי עושה מה?

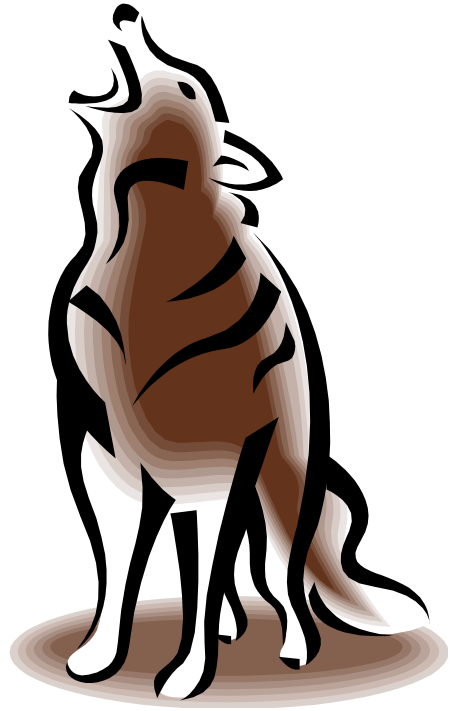
כדאי ליצור טבלה, ולהדגיש שמי שלוקח על עצמו אחריות, צריך להיות מחויב במאה אחוז. למה? כי זיהינו בעיה אמיתית בשכונה, ואנחנו חייבים לפתור אותה למען מי שזקוק לנו!

משימה	אחראי	שותפים	לוח זמנים

לסיכום:

כמו שראינו, גם בעיות שנראות בהתחלה בלתי אפשריות (איך אפשר להעביר את הכבשה?!), עם קצת יצירתיות ונחישות מצליחות להיפתר. אנחנו לא נצליח לפתור לגמרי את הבעיה והצורך שזיהינו בקהילה שלנו, אבל אנחנו נצליח לעשות לא מעט, ולעזור למי שזקוק לנו. בשביל זה, כולנו צריכים לפעול ביחד, וכל אחד צריך להביא את עצמו למקסימום – כי אנשים זקוקים לנו, ואנחנו רוצים ויכולים לעזור להם!

נספח 1

תיקון עולם

משמעו

תיקון החינוך

יאנוש קורצ'אק